

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра фінансів

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Податки в системі державного регулювання економіки

**Студента 2 курсу, 2-м групи,
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»
спеціалізації «Державні фінанси»**

**Бойчука
Олександра
Юрійовича**

**Науковий керівник
к.е.н.**

**Зайчук
Світлана
Валентинівна**

**Гарант освітньої програми
завідувач кафедри фінансів,
заслужений діяч науки і техніки України
д.е.н., професор**

**Чугунов
Ігор Якович**

Київ 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ	
1.1. Сутність податків як інструменту державного регулювання	5
1.2. Досвід розвитку податкової системи в країнах з розвинутою та трансформаційною економікою	10
РОЗДІЛ 2. ПОДАТКИ У ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ	
2.1. Оцінка надходжень зведеного бюджету від податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств	17
2.2. Оцінка надходжень зведеного бюджету від податку на додану вартість	25
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ	
3.1. Напрями підвищення ефективності податкової системи	32
3.2. Пріоритети податкової політики України в умовах економічних перетворень	40
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	51
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	54
ДОДАТКИ	68

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах трансформаційних перетворень ще більш виразними стають недоліки податкової системи на фоні загального економічного спаду, серед основних причин якого можна виділити як зовнішні, що пов'язані з несприятливою кон'юнктурою на світових ринках, банкрутством провідних фінансових установ, так і внутрішні. До останніх слід віднести велику залежність національного виробництва від імпортованих товарів, незбалансований платіжний баланс, надмірну доларизацію економіки, великий обсяг кредитування економіки в останні роки.

Питаннями застосування інструментів податкового регулювання з метою певного корегування етапів економічного циклу, організації системи прямого оподаткування займалися як іноземні науковці: Дж. Кейнс, М. Фрідмен, А. Лаффер, П. Самуельсон, Г. Беккер, так й українські – В. Вишневський, А. Крисоватий, А. Соколовська, В. Мельник, А. Данилов, проте зазначені питання поки що висвітлені недостатньо.

Метою роботи є розкриття та удосконалення податкової системи.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- розкрити сутність податків в системі державного регулювання економіки;
- дослідити принципи та функції податкової системи;
- узагальнити зарубіжний досвід організації системи адміністрування податків;
- здійснити оцінку податкових надходжень зведеного бюджету;
- визначити шляхи підвищення ефективності адміністрування податків;
- розкрити пріоритетні напрями податкової політики України.

Об'єктом дослідження є податкова система України.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні питання адміністрування податків у системі державного регулювання економіки.

Методи дослідження. З метою досягнення поставленої мети в дослідженні використано загальнонаукові і спеціальні методи пізнання явищ і процесів у сфері адміністрування податків. Системний та структурний методи використано при розкритті сутності та ролі податків. За допомогою порівняльного та факторного методів узагальнено зарубіжний досвід організації системи оподаткування. На основі системного підходу, синтезу, наукового абстрагування визначені шляхи підвищення ефективності адміністрування податків.

Інформаційну базу дослідження становили нормативно-правове забезпечення адміністрування податків, статистичні матеріали Державного комітету статистики України, Міністерства фінансів України, Державної казначейської служби України, відповідні монографії, наукові статті вітчизняних та зарубіжних вчених.

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання та методи дослідження, зазначено теоретичне та практичне значення магістерського дослідження. У першому розділі досліджено теоретичні засади адміністрування податків, розкрито сутність податків як інструменту державного регулювання, принципи та функції податкової системи, досвід розвитку податкової системи в країнах з розвинутою та трансформаційною економікою. У другому розділі розкрито роль податків у податковій системі України, здійснено оцінку податкових надходжень зведеного бюджету від податку на доходи фізичних, податку на прибуток підприємств та податку на додану вартість. У третьому розділі визначені напрями удосконалення податкової системи, пріоритети податкової політики України в умовах економічних перетворень. У висновках наведено теоретичне узагальнення матеріалу, представленого в магістерському дослідженні.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ

1.1. Сутність податків як інструменту державного регулювання

Податкова система є відображенням податкової політики, яка проводиться державою. Податкова система – це сукупність податків, зборів, інших обов'язкових платежів і внесків до бюджету і державних цільових фондів, які діють у встановленому законом порядку. Сутність, структура і роль системи оподаткування визначаються податковою політикою, що є виключним правом держави, яка проводить її в країні самостійно, виходячи із завдань соціально-економічного розвитку. Через податки, пільги і фінансові санкції, а також і відповідальність, які виступають невід'ємною частиною системи оподаткування, держава ставить єдині вимоги до ефективного ведення господарства в країні [119].

Податки, як особлива сфера виробничих відносин, є своєрідною економічною категорією. Податки виражають реально існуючі грошові відносини, які проявляються під час використання частини національного доходу на загальнодержавні потреби. Сьогодні Україна вибудовує свою податкову систему, орієнтуючись на найрозвиненіші країни світу. Адже податкова система є найважливішою основою економічної системи кожної розвиненої країни. З одного боку вона забезпечує фінансову базу держави, а з іншого – виступає головним знаряддям реалізації її економічної доктрини. Історично це найдавніша форма фінансових відносин між державою і членами суспільства.

Сутність податків полягає в обов'язковому перерозподілі національного доходу з метою формування державних фінансових фондів. Особливістю податків є їх примусовий, обов'язковий характер, який не потребує зустрічної індивідуальної оплатності з боку держави. До основних термінів сучасної системи оподаткування в Україні відносяться [109]:

Податок (збір, внесок до державного цільового фонду) – в Україні це обов'язковий платіж до бюджетів різних рівнів або державних цільових фондів, що здійснюються в порядку і на умовах, визначених законодавством України щодо оподаткування.

Суб'єкт, або платник податків, зборів та обов'язкових платежів – це особи, на яких Конституцією України та податковим законодавством покладено обов'язки: сплачувати податки, збори та обов'язкові платежі; нараховувати, утримувати та перераховувати податки, збори та обов'язкові платежі до бюджетів і до державних цільових фондів.

Платник податків може визнаватись суб'єктом оподаткування одним або декількома податками, зборами та обов'язковими платежами в залежності від діяльності, яку він провадить, володіння майном або інших обставин, у разі наявності яких виникають податкові зобов'язання.

Суб'єктом оподаткування може визнаватись й особа, на яку відповідно до податкового законодавства України покладено обов'язки щодо нарахування податків, зборів та обов'язкових платежів, утримання їх з платника та перерахування до бюджету.

Суб'єктами оподаткування або платниками податків, зборів та обов'язкових платежів є юридичні або фізичні особи, міжнародні об'єднання та організації, які відповідно до чинного податкового законодавства безпосередньо зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податки, збори та інші обов'язкові платежі.

Податкове законодавство завжди розпочинається з визначення суб'єктів оподаткування або платників податків, зборів та обов'язкових платежів, оскільки необхідно чітко знати, хто повинен платити той чи інший вид платежу до бюджету чи до державного цільового фонду та хто несе перед державою відповідальність за несплату або несвоєчасну сплату цього платежу.

Об'єкт оподаткування – юридично обумовлений факт або подія, після настання яких у суб'єкта виникає обов'язок сплатити податок; з економічної

точки зору об'єктом оподаткування можуть виступати доход, прибуток, майно, грошовий капітал або розмір споживання.

Кожен податок, збір та обов'язковий платіж має самостійний об'єкт оподаткування, який визначається чинним податковим законодавством. Об'єкт оподаткування повинен бути стабільним, чітко визначеним, мати безпосереднє відношення до платника податку.

Предмет оподаткування – фізична, якісна характеристика об'єкту, яка виступає еквівалентом об'єкту з метою оподаткування.

Одиниця оподаткування – це одиниця виміру (фізичного чи грошового) об'єкта оподаткування. Фізичний вимір досить точно відображає об'єкт оподаткування.

Податкова ставка – законодавчо установлений розмір податку на одиницю оподаткування. Існують такі підходи до встановлення податкових ставок: універсальний (для всіх платників встановлюється єдина податкова ставка); диференційований (для різних платників існують різні рівні ставок).

За побудовою ставки бувають: тверді (встановлюються у грошовому виразі на одиницю оподаткування в натуральному обчисленні): фіксовані – встановлені конкретних сум; відносні – визначені відносно до певної величини (наприклад, у процентах до мінімальної заробітної плати). процентні ставки встановлюються щодо об'єкта оподаткування, який має грошовий вираз. Вони поділяються на три види: пропорційні ставки, які не залежать від розміру об'єкта оподаткування; прогресивні ставки розмір яких зростає разом з міру збільшення обсягів об'єкта оподаткування; регресивні ставки, на відміну від прогресивних, зменшуються з міру зростання об'єкта оподаткування.

Податкова квота – це частка податку платника, яка може бути визначена як в абсолютному розмірі й у відносному виразі. Значення податкової квоти полягає в тому, що вона характеризує рівень оподаткування.

Податковий оклад – остаточна сума, що підлягає сплаті до бюджету; в більшості податків визначається як добуток бази оподаткування на ставку оподаткування.

Джерело сплати податку – фінансовий фонд суб'єкта оподаткування, за рахунок якого відбувається сплата податку. Як правило, джерелом можуть виступати прибуток, валовий дохід, чистий дохід фізичної особи тощо.

Податкова пільга – законодавчо закріплене повне або часткове звільнення від сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів.

Класифікація податків як економічної категорії проводиться: за формою оподаткування; за економічним змістом об'єкта оподаткування; в залежності від рівня державних структур, які їх встановлюють; за способом їх стягнення (в залежності від територіального рівня); в залежності від способів встановлення ставок оподаткування; в залежності від встановленого порядку використання; за суб'єктом оподаткування.

Історично, за формою оподаткування податки поділяються на прямі і непрямі. Критерієм такого поділу стала теоретична можливість перекладання обов'язку сплати податку на іншу особу – на споживача продукції.

Прямі податки встановлюються відносно платників. Їх розмір залежить від розміру об'єкта оподаткування. Кінцевим платником прямих податків є той, хто одержує дохід, володіє майном.

Непрямі податки встановлюються на окремі товари, роботи, послуги і включаються до їх ціни. Кінцевими платниками непрямих податків є споживачі товарів, робіт і послуг, а самі податки включаються у вигляді надбавки до ціни на ці товари, роботи й послуги. Непрямі податки ще називають податками на споживання. Оскільки платниками непрямих податків є споживачі продукції, і самі податки включаються до ціни товарів, робіт і послуг, то їх розмір для окремого платника податку прямо не залежить від одержаних ним доходів або наявного у нього майна.

До прямих податків належать податки з таких доходів, як заробітна плата, прибуток, відсоток, а також з таких видів майна, як земля, будівлі,

цінні папери. Прямий податок з юридичних осіб - податок на прибуток підприємств (фірм, компаній, корпорацій), їх майно, на землю (земельний). Прямий податок з фізичних осіб - податок на доходи і помайновий податок з населення, податок на спадок і дари, транспортні засоби.

Розглянемо коротко сутність кожного виду податків з юридичних осіб. Першим видом прямого податку є податок на прибуток.

Податок на прибуток підприємств і організацій - податок на доходи юридичних осіб, який вилучається за прогресивною шкалою оподаткування.

Прогресивний податок - податок, ставка якого зростає у міру зростання величини оподатковуваного доходу.

Оподатковується цим податком чистий прибуток підприємства, який визначають як суму валової виручки за винятком усіх витрат і збитків. Іншими словами, об'єктом оподаткування є прибуток, отриманий від реалізації продукції, основних фондів та іншого майна і доходів, за винятком суми витрат, які виникають при здійсненні цих операцій.

Водночас оподаткування тієї частини прибутку, яка розподіляється на дивіденди, здійснюється по різному. В одних країнах (Швеція, Швейцарія, США, Україна тощо) ця сума спочатку оподатковується податком на прибуток підприємства, а потім - ще й особистим податком на доходи фізичних осіб, тобто підлягає подвійному оподаткуванню. В інших державах (Австрія, Канада, Японія тощо) акціонери частково звільнюються від сплати податків на дивіденди, незалежно від оподаткування цієї частини доходу податком на прибутки підприємств. У деяких країнах (Франція, Великобританія тощо) податок на прибуток підприємств частково зараховується при оподаткуванні дивідендів.

Величина податків на прибуток підприємств може зменшуватися на величину законодавчо встановлених податкових пільг і знижок.

Податкові пільги - часткове або повне звільнення окремих категорій фізичних та юридичних осіб від сплати податків.

Досвід розвинутих країн світу свідчить, що податки відіграють стимулюючу роль тоді, коли максимальна ставка на прибуток не перевищує 35%. У разі перевищення цієї ставки стимулююча функція податків пригнічується, а посилюються соціальна, регулююча. Загалом порушується оптимальне співвідношення між функціями. Аналогом податку на прибутки підприємств у США є податок на прибуток корпорацій. Стимулююча функція податків значно посилюється у разі надання державою податкових кредитів, відстрочки від сплати податків тощо. Основним видом податкових кредитів є інвестиційний кредит - знижка загальної суми податку на прибуток, яка залежить від частки реінвестованого прибутку, тобто додаткових інвестицій до раніше інвестованих.

1.2. Досвід розвитку податкової системи в країнах з розвинутою та трансформаційною економікою

Податкова система США складається із трьох рівнів, що відповідають рівням державної влади [3]: • вищий (федеральний рівень) – встановлення та збір федеральних податків, адміністрування яких регулюється федеральними законами і які надходять до федерального бюджету; • середній (рівень штатів) – встановлення та збір місцевих податків, адміністрування яких регулюється законами штатів; надходження зараховуються до бюджетів штатів; • нижчий (рівень муніципалітетів, округів тощо) – збір податків, що запроваджуються органами місцевого самоврядування; надходження спрямовуються до місцевих бюджетів.

Основні федеральні податки США: федеральний прибутковий податок з населення; федеральний податок на прибуток корпорацій; податкові відрахування до фондів соціального страхування (здійснюють і роботодавці, і наймані працівники); федеральний податок на спадщину та дарування; федеральні акцизи; мито [1].

Фіскальний потенціал податкової системи реалізується через оподаткування індивідуальних доходів населення (у структурі податкових надходжень майже 40% займає частка податку на доходи фізичних осіб). Для переважної більшості індивідуальних платників (фізичних осіб) ефективна податкова ставка становить близько 25%.

Федеральний податок на прибуток корпорацій стягується із чистого прибутку, який визначається шляхом вирахування дозволених пільг та знижок із валового доходу. Знижки можуть бути звичайні та спеціальні. До складу звичайних знижок включаються заробітна плата, витрати на амортизацію і поточний ремонт основних засобів, безнадійні борги, рентні платежі, сплачені місцеві податки, процент за кредит, витрати на рекламу, внески до пенсійних фондів, благодійні внески тощо. До складу спеціальних знижок входять операційні збитки, організаційні витрати, витрати на науково-дослідні роботи, витрати на капітальний ремонт і реставрацію будівель, авансові податкові платежі та ін. Законодавством США встановлені ставки федерального податку на прибуток корпорацій у розмірі від 15 до 35%, який залежить в основному від величини отриманого (задекларованого) прибутку.

На рівні штатів існують такі основні податки: податок із продажів, прибутковий податок з населення, податок на доходи корпорацій, податок на спадщину і дарування, акцизні податки, податок на корисні копалини, ліцензійні збори, податок на капітал, відрахування на виплату допомоги з безробіття, податок на ділову активність.

Починаючи від 90-х рр. XX ст., податкова політика США базується на реалізації принципу бюджетного збалансування. Водночас спостерігаються «перехресні» ефекти податкової системи – приміром, при зниженні ставок оподаткування індивідуальних доходів застосовуються підвищені ставки відрахувань до фондів соціального страхування; використовується потенціал регресивного акцизного оподаткування, що сприяє вирівнюванню податкового тягаря. Параметри податкової системи США, починаючи від

2000 року, загалом є стабільними, за винятком ставок оподаткування, які можуть оперативнo змінюватися повноважними законодавчими органами. На основі критичного узагальнення низки наукових праць виділимо основні особливості податкової системи США:

- у цілому прогресивний характер оподаткування, що вважається одним із виявів справедливості податкової системи (ефективна податкова ставка для платників із найвищими доходами досягає 50%);
- дискретність податкових відрахувань (кожну вищу ставку податку можна застосовувати лише до чітко визначеної частини бази оподаткування);
- висока гнучкість податкової системи, що виявляється зокрема в регулярних змінах на законодавчому рівні чинних ставок податків залежно від економічної динаміки;
- висока розвиненість пільгового оподаткування (наявність великої кількості податкових пільг та винятків);
- чітке розмежування податкової системи і системи соціального страхування;
- наявність неоподатковуваного мінімуму індивідуального доходу.

Центральним ядром органів податкового адміністрування у Сполучених Штатах є Державна служба збирання податків та фінансового контролю США. Основним елементом у її структурі є Служба внутрішніх доходів (СВД), яка оперативнo підпорядкована Міністерству фінансів. СВД складається із таких підрозділів: центральний апарат (на федеральному рівні), податкові служби штатів, місцеві податкові служби.

організаційна структура Служби внутрішніх доходів побудована не за видами податків, а за функціональними ознаками системи оподаткування, тобто вказана структура є функціональною. Основними структурними підрозділами СВД є: служба обробки податкових декларацій, служба перевірки податкових декларацій, служба стягнення податків, служба кримінальних розслідувань, служба обслуговування платників податків, міжнародний відділ, відділ інформаційно-комп'ютерних технологій, відділ кадрової роботи.

З огляду на характер та напрями податкової реформи в Україні цікавим є досвід органів податкового адміністрування США у частині застосування

норм пільгового оподаткування. На противагу нашій країні, де податкові пільги використовуються здебільшого з метою вирішення певних соціальних або вузькогалузевих завдань [5; 6], основна частина податкових пільг у США має за мету підтримати довгострокове економічне зростання. Вказаний напрям реалізується через встановлення податкових пільг та винятків переважно для операцій юридичних осіб і передбачає довгострокове фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності [7]. Система пільгового оподаткування США спрямована насамперед на використання інвестиційного потенціалу податків і містить такі основні елементи [1–4]:

- норми прискореної податкової амортизації основних засобів корпорацій, що дає змогу збільшувати частку витрат та відповідно зменшувати обсяг прибутку, що оподатковується (вказане стимулює інвесторів до здійснення витрат капітального характеру, оскільки переважання частки капітальних витрат у загальній структурі витрат на практиці дозволяє знизити податкове навантаження на одиницю виготовленого продукту);
- значні пільги, що передбачаються для інвесторів, які вкладають кошти в науково-дослідні проекти (розробки), у тому числі повне звільнення від оподаткування на певний строк результатів таких проектів;
- спеціальні податкові пільги (зазвичай у формі податкових знижок) компаніям, які використовують альтернативні види енергії у виробничій діяльності.

Розгалужена система пільгового оподаткування у США цілком прогнозовано збільшує витратність податкового адміністрування, а відтак певною мірою знижує його ефективність. При цьому платники несуть відповідальність за правомірність застосування податкових пільг. У податковому законодавстві Сполучених Штатів діє принцип презумпції винності, відповідно до якого обов'язок доведення правомірності застосування податкової пільги покладено на платника або податкового агента. Органи податкового адміністрування США зобов'язані перевіряти правомірність застосування платниками та податковими агентами податкових пільг.

У США платники податків мусять подавати органам податкового адміністрування всі відомості, що можуть бути використані при визначенні бази оподаткування, навіть якщо вони містять інформацію не на користь платника. Органи податкової служби мають право перевіряти житло, листування, в тому числі особисте, чого не дозволяється жодній іншій державній службі [1]. Основна частина податкових перевірок – камеральні. У ході проведення таких перевірок органи податкового контролю зазвичай надсилають платнику повідомлення з вимогою надати додаткові відомості. За результатами податкової перевірки може бути ухвалене рішення про донарахування податкових платежів або повернення надміру сплачених сум. У США широко використовується параметричний метод попереднього контролю, який на основі математичного підходу дозволяє виявити декларації з малоімовірними (імовірно недостовірними) даними. Вказані декларації ретельно аналізуються. За результатами аналізу може бути ухвалене рішення про проведення додаткової камеральної перевірки, а у складних випадках – виїзної перевірки. Агенти Служби внутрішніх доходів наділені повноваженнями здійснювати податкові аудити, які передбачають вивчення всієї діяльності платника за певний період. Якщо платник податків не згоден із результатами перевірки, він має право їх оскаржити у відділі оскаржень або суді. У США діє спеціалізований суд, який розглядає спори у сфері оподаткування, – податковий суд. У разі ухвалення рішення на користь платника йому будуть повернені всі адміністративні й судові витрати.

Витрати на адміністрування податкового законодавства у США складають приблизно 0,5–0,7% обсягу зібраних податків [2]. Податкова система Канади має трьохрівневу ієрархічну структуру, що відповідає загальній моделі організації виконавчої влади (федеральний рівень, провінції, територіальні утворення та муніципалітети). Податкова система Канади побудована на принципах податкового федералізму, що передбачає наявність значних повноважень регіональних і місцевих органів влади у сфері оподаткування. Водночас, система податкового адміністрування Канади має

такі особливості [1; 3]:

- наявність конституційного розмежування податкових повноважень різних органів влади – федеральних і регіональних (провінційних);
- можливість федеральних та регіональних (провінційних) органів запроваджувати податки різного рівня, але з однаковою базою оподаткування;
- існування двох незалежних підсистем податкового адміністрування із власними податковими органами: федеральна і регіональні (провінційні), взаємодія між якими здійснюється на основі укладених юридичних угод.

До федерального (центрального) бюджету надходить близько 63–65% загальної суми податкових платежів, зібраних на території країни. На цьому рівні переважає пряме оподаткування. Основним федеральним податком виступає податок на доходи населення (він забезпечує 40% податкових надходжень, що зараховуються до федерального бюджету). Пільги за цим податком мають переважно соціальне значення (з бази оподаткування вираховуються витрати на сплату аліментів, догляд за дітьми, внески до пенсійних фондів та ін.). Податок на прибуток корпорацій відіграє регулятивну роль, оскільки найбільша кількість пільг встановлена саме за цим податком. У пільговому режимі оподатковуються підприємства малого бізнесу (із чисельністю працюючих до 100 осіб), що є елементом державної політики підтримки високої зайнятості. У режимі пільгового оподаткування працюють також окремі галузі економіки, у тому числі сільське господарство. Передбачено можливість прискореної амортизації для інноваційного обладнання, а також пільгові умови оподаткування приросту активів. Право на податкову пільгу за податком на прибуток корпорацій мають платники, що здійснюють витрати на науково-дослідні роботи.

За результатами вивчення досвіду побудови механізмів податкового адміністрування США та Канади можемо зробити такі узагальнення і висновки: 1) висока ефективність податкової системи США базується на широкому використанні інформаційно-комунікаційних технологій, у тому числі в частині вільного доступу податкових органів до інформаційних баз

даних інших органів, які мають дані про доходи, витрати, фінансові зобов'язання та фінансовий стан платників податків; 2) корисним для вивчення є досвід організації взаємодії податкових органів США федерального та регіонального рівнів, зокрема щодо організації податкового консультування платників, а також підготовки спеціалістів для державного і приватного секторів із питань оподаткування; 3) на основі досвіду Сполучених Штатів платникам можна дозволити самостійно користуватися податковими пільгами, але в такому разі на платника слід покласти обов'язок доведення правомірності застосування пільги (презумпція вини); 4) податкові декларації у США приймаються податковим органом у будь-якому випадку, навіть якщо декларація заповнена неправильно; 5) у Сполучених Штатах використовуються комп'ютерні методи первинної обробки даних та виявлення ризику можливого вчинення правопорушень у сфері оподаткування, що є підставою для призначення податкової перевірки; активно застосовується метод непрямого контролю, що передбачає вивчення видатків (витрат) платника з наступним співставленням обсягів видатків із доходами; 6) у Канаді платники податків мають право вести весь облік господарських операцій і здійснювати формування податкової звітності в електронній формі, що на практиці дозволяє мінімізувати витрати платника на оформлення документів, а податковим органам – підвищити можливості інформаційно-аналітичного забезпечення процесів реального оподаткування; 7) у Канаді взаємини великих корпорацій та податкових органів регулюються не лише законодавчими актами, а й спеціальними угодами, у яких визначені особливості здійснення податкового контролю; 8) у США і Канаді реалізовано так званий американський підхід до побудови системи відповідальності за вчинені податкові правопорушення, в тому числі податкові злочини, який відзначається жорсткістю санкцій та криміналізацією значної кількості податкових девіацій; покаранням за податковий злочин може бути як тривалий строк позбавлення волі, так і значна сума штрафу з конфіскацією майна платника.

РОЗДІЛ 2.

ПОДАТКИ У ПОДАТКОВІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

2.1. Оцінка надходжень зведеного бюджету від податку на доходи фізичних осіб та податку на прибуток підприємств

Під час оцінки структури надходжень ПДФО у Зведеному бюджеті України чітко відслідковується вагомість ПДФО, перерахованого до бюджету податковими агентами, у першу чергу із заробітної плати та доходів інших, ніж заробітна плата. У цьому контексті важливим невикористаним резервом зростання надходжень з ПДФО без подальшого збільшення навантаження на громадян та трудові доходи є покращення податкового контролю за повнотою відображення сум нарахованого доходу (у тому числі заробітної плати) працівникам у податковій звітності, зокрема у формі 1ДФ.

Ретроспективний аналіз свідчить, що більше ніж на 90% надходження ПДФО до Зведеного бюджету у 2011–2013 роках залежали від суми нарахованої заробітної плати працівникам та утриманих з них сум ПДФО. З 2014 року питома вага ПДФО із заробітної плати у сукупних надходженнях ПДФО¹ поступово знижується (81% у 2015 році та 84% у 2016 році), що пов'язано з наслідками податкових реформ цих років.

Згідно з податковими реформами 2015 та 2016 років було розширено базу оподаткування ПДФО за рахунок відмінних від заробітної плати доходів та підвищено основну ставку цього податку. Запровадження оподаткування пенсій та довічного грошового утримання дозволило мобілізувати до Зведеного бюджету додаткових 1,1 млрд грн у 2015 році та 0,4 млрд грн у 2016 році. У свою чергу зростання ставок ПДФО на доходи у вигляді процентів на поточних або депозитних банківських рахунках та вкладах (депозитах) у кредитних спілках (до 20% у 2015 році та 18% у 2016-му) збільшило доходи Зведеного бюджету на 8,2 млрд грн у 2015 році та на 7,6 млрд грн у 2016 році.

За підсумками I кварталу 2017 року частка ПДФО від заробітної плати у загальних надходженнях ПДФО до ЗБУ (без урахування військового

збору), попри подвійне збільшення мінімальної заробітної плати з січня 2017 року, суттєво не змінилась і становила 83%. Номінальний приріст ПДФО із заробітної плати у I кварталі 2017 року становить 13% порівняно з I кварталом 2016 року (29,8 млрд грн проти 26,3 млрд грн).

Згідно з даними ДФС України щодо сум нарахованих доходів, нарахованих та утриманих податків у розрізі основних кодів ознак доходів (сукупно це близько 90% сукупних надходжень ПДФО до Зведеного бюджету (без урахування військового збору) у 2011–2016 роках) було розраховано ефективну ставку.

Згідно з даними ДФС України щодо сум нарахованих доходів, нарахованих та утриманих податків у розрізі основних кодів ознак доходів (сукупно це близько 90% сукупних надходжень ПДФО до Зведеного бюджету (без урахування військового збору) у 2011–2016 роках) було розраховано ефективну ставку. Ефективна ставка ПДФО при оподаткуванні зарплати нижча, ніж за ЦПД, що зумовлено наданням податкової соціальної пільги громадянам з невисокими доходами (оцінка ефективності надання ПСП буде досліджено далі). Разом з тим увагу слід звернути на надзвичайно низький розмір ефективної ставки ПДФО за самозайнятими особами, яка поступово знижується з 0,12% у 2011 році до 0,04% у 2016 році попри зростання основної ставки ПДФО.

Згідно з Податковим кодексом України (пп. 14.1.226 п. 14.1 ст. 14), самозайнята особа — це платник податку, який є фізичною особою — підприємцем або провадить незалежну професійну діяльність за умови, що така особа не є працівником в межах такої підприємницької чи незалежної професійної діяльності. Самозайняті особи перебувають на загальній системі оподаткування, сплачуючи 18% ПДФО зі свого доходу. Оподатковуваним доходом таких осіб вважається сукупний чистий дохід, тобто різниця між доходом і документально підтвердженими витратами, необхідними для провадження певного виду незалежної професійної діяльності.

З 2015 року спостерігається досить значне зростання доходів (виручки) від підприємницької діяльності самозайнятих осіб попри значно нижчі темпи зростання заробітних плат. Якщо у 2011 році співвідношення між зарплатою населення та доходами самозайнятих громадян становило 6 до 1, то в 2016 році — лише 2,5 до 1.

Аналізуючи структуру надходжень ПДФО до Зведеного бюджету, варто оцінити ступінь залежності надходжень від сум ПДФО, сплачених громадянами, зайнятими в секторі загальнодержавного управління. Система оплати праці бюджетників сьогодні не є досконалою та перебуває в процесі реформування; уряд планує знижувати навантаження на бюджет у частині видатків на оплату праці працівників бюджетної сфери, оскільки витрати на оплату праці з нарахуваннями є однією із найбільших статей бюджету⁵. Важливим фактором є те, що державні службовці отримують “білі” заробітні плати, з яких сплачується ПДФО, військовий збір та на які нараховується єдиний соціальний внесок, а також формують платоспроможний попит на рівні із працівниками приватного сектору. Тому різке скорочення статті видатків бюджету на оплату праці бюджетників може крім позитивних наслідків — зниження навантаження на видатки бюджету, мати і певні негативні — зокрема скорочення надходжень ПДФО та платоспроможного попиту, а також можливе зростання соціальних виплат. Вагомість зазначених наслідків може бути визначена в результаті оцінки “ролі” працівників бюджетної сфери у наповненні бюджету, зокрема за ПДФО із заробітної плати та військовим збором. Цей розрахунок є доцільним, враховуючи високу кореляційну залежність між сумами витрат на заробітну плату бюджетників та сукупними надходженнями ПДФО від заробітної плати у Зведеному бюджеті.

Згідно з оцінками працівниками бюджетного сектору в 2011–2016 роках було сплачено до бюджету ПДФО у сумі, еквівалентній 28–29% надходжень ПДФО від заробітної плати у Зведений бюджет. Подібна ситуація і з військовим збором. Певною мірою працівники бюджетного

сектору можуть вважатись наповнювачами бюджету, зокрема за ПДФО, військовим збором, а також податками на споживання, хоча ці надходження формуються у результаті перерозподілу вже розподіленої доданої вартості. Основним джерелом доходів населення є зарплата (в середньому 40%) та соціальна допомога і виплати населенню (в середньому 37%).

Статистичні дані щодо розміру заробітних плат по Україні в цілому, наведені Державним комітетом статистики та Державною фіскальною службою України, різняться. Залежно від того, які дані брати для порівняння, результативні оцінки різняться. Відмінності в методиках ведення розрахунків та ступеня деталізації одних і тих самих макропоказників різними органами державної влади (зокрема Державним комітетом статистики України, Державною фіскальною службою України, Державною казначейською службою України) ускладнюють проведення якісного аналізу та зумовлюють ризики закладення неточних даних у розрахунки.

Проте існують певні диспропорції у сумах отриманих доходів (зокрема заробітної плати) працівниками бюджетного сектору і приватного сектору економіки та сплачених ними з цих доходів податків. Особливо значними є диспропорції, якщо враховувати дані Державного комітету статистики. Введення мінімальної заробітної плати у сумі 3200 грн із 1 січня 2017 року вплинуло на надходження ПДФО від зарплати та частку працівників бюджетної сфери у цих надходженнях. Згідно з нашими розрахунками, у I кварталі 2017 року частка ПДФО із заробітної плати, сплачена працівниками бюджетного сектору, знизилась і становить 21% відповідних надходжень Зведеного бюджету. Щодо військового збору — працівники бюджетного сектору забезпечили 16,5% надходжень (у I кварталі 2017 року). Основними причинами таких змін у динаміці, яка в попередніх роках була відносно стабільною, є штучне обмеження права на податкову соціальну пільгу для більшості громадян, які її отримували до 2017 року.

Особливості використання ПСП в Україні в 2011–2016 роках проаналізовано у наступному розділі. Із точки зору забезпечення соціальної

функції ПДФО варто оцінити ефективність наявного в Україні механізму надання податкової соціальної пільги. Так, згідно з чинним ПКУ (ст. 169), кожен платник має право зменшити суму загального місячного оподаткованого доходу, отриманого від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму ПСП. Згідно зі ст. 169 ПКУ, в Україні існують 4 види ПСП: 1. Звичайна — у розмірі 50% ПМ7 — для будь-якого платника податку до доходу, отриманого у формі заробітної плати від одного роботодавця. З моменту прийняття ПКУ ст. 169.1.1 передбачалося, що ПСП надаватиметься в розмірі 100% прожиткового мінімуму для працездатної особи на 1 січня відповідного року, проте до 31 грудня 2014 року згідно з перехідними положеннями діяла тимчасова норма щодо ПСП у розмірі 50% прожиткового мінімуму для працездатної особи.

У 2015 році Законом України “Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2016 році” № 909-VIII від 24.12.2015, до п. 29 були внесені зміни, і сьогодні на постійній основі встановлено, що звичайна ПСП дорівнює 50% прожиткового мінімуму для працездатної особи. Це ще раз підтверджує асоціальний ефект податкової новачії 2015 року. 2. Податкова соціальна пільга на дітей (далі — ПСП на дітей) — у розмірі 100% ПСП звичайної на кожну дитину до 1 року — для платника податку, який утримує двох чи більше дітей віком до 18 років. Підвищена ПСП — у розмірі 150% ПСП звичайної — для: а) одинокої матері (батька), вдови (вдівця) або опікуна, піклувальника у розрахунку на кожну дитину віком до 18 років; б) особи, яка утримує дитину-інваліда, в) особи, віднесеної до I або II категорій осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи; г) учнів, студентів, аспірантів, інвалідів I або II групи, у тому числі з дитинства; д) інших деяких категорій — (детальніше див пп. 169.1.3 п. 169.1 ст. 169 ПКУ). 4. Максимальна ПСП — у розмірі 200% ПСП звичайної⁸ — для: а) Героїв України, Героїв соціалістичної праці або повних кавалерів ордена Слави чи ордена Трудової слави, осіб,

нагороджених чотирма і більше медалями “За відвагу”; б) учасників бойових дій під час Другої світової війни або осіб, які у той час працювали в тилу, та інвалідів I та II груп з числа учасників бойових дій на території інших країн у період після Другої світової війни, на яких поширюється дія Закону “Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту”; в) колишніх в’язнів концтаборів, гетто та інших місць примусового утримання під час Другої світової війни або осіб, визнаних репресованими чи реабілітованими; г) осіб, які були насильно вивезені з території колишнього СРСР під час Другої світової війни на територію держав, що перебували у стані війни з колишнім СРСР або були окуповані фашистською Німеччиною та її союзниками; д) осіб, які перебували на блокадній території колишнього Ленінграда (Санкт-Петербург, РФ) у період з 8.09.1941 до 27.01.1944. Для отримання звичайної, підвищеної та максимальної ПСП граничний розмір зарплати має бути не більшим за $1,4 \cdot \text{ПрожМін}$ для працездатної особи (за місяць) на 1 січня звітного року, округлених до найближчих 10 грн. Для ПСП на дітей, тобто громадян, які утримують двох і більше дітей до 18 років, одиноких матерів (батьків), вдів (вдівців), виховують дитину-інваліда, гранична межа доходу для отримання ПСП збільшується пропорційно кількості дітей.

Згідно з даними ДФС України, кількість фізичних осіб, які отримували ПСП у 2011–2016 роках, постійно зменшується (за 6 років вона скоротилась більше ніж на 40 відсоткових пунктів). При цьому найбільше громадяни користувалися правом на отримання звичайної ПСП (близько 90% всіх отримувачів ПСП у аналізованих роках).

Таким чином, у 2015–2016 роках близько 4 млн громадян декларували заробітну плату на рівні меншому за 1710–1930 грн відповідно, не будучи при цьому віднесеними до “особливих” соціальних категорій (у 2011 році таких громадян було більше 7 млн осіб). А це близько 30% працюючого населення віком 15–70 років та майже 60% середньооблікової кількості штатних працівників у 2011–2016 роках. Основною причиною такої вражаючої кількості пільговиків за ПСП можна вважати недекларування

реально виплачуваних заробітних плат та масову виплату зарплат “у конвертах” з метою зниження навантаження на фонд оплати праці. З подвійним підвищенням МЗП з 01.01.2017 (до 3200 грн/місяць) абсолютно всі категорії громадян, які згідно зі ст. 169 ПКУ могли б претендувати на отримання ПСП (крім ПСП на дітей та підвищеної ПСП для деяких категорій батьків із дітьми), автоматично втратили на неї право, оскільки гранична сума зарплати, яка дає право на ПСП, є меншою за офіційно встановлену МЗП.

Таким чином, з одного боку, держава знизила втрати бюджету за ПДФО від ПСП. Проте така економія не є суттєвою, а подекуди й соціально справедливою. Намагаючись обмежити кількість випадків шахрайства при отриманні ПСП, права на невелику пільгу позбавили і тих, хто дійсно її потребував. Соціальний ефект наявної в Україні ПСП є мізерним — при ПСП у розмірі 689 грн економія на ПДФО в 2016 році становила до 124 грн на місяць (при зарплаті нижчій за 1930 грн). Реальна ставка податку для таких громадян становить близько 11,5% (при середній ефективній ставці ПДФО із заробітної плати 17,26%)¹⁰. Окрім прямих втрат заниження офіційних заробітних плат та тіньова зайнятість призводять до значно вищих непрямих бюджетних втрат. Згідно з розрахунками, прямі втрати бюджету від надання ПСП становлять не більше 1% надходжень ПДФО від заробітної плати у 2011–2015 роках, а в 2016 році — 0,75%.

Проте значно більшими є втрати бюджету від неповного декларування доходів і реальних заробітних плат громадянами та від неофіційної зайнятості. За оцінками Міжнародної організації праці, рівень тіньової зайнятості в Україні становить близько 9%; за даними Інституту економіки і прогнозування, у 2012 році частка працюючих “в тіні” складала 16,61% від усіх працюючих громадян¹¹; за оцінками Конфедерації роботодавців України, “в тіні” працюють близько 5–7 млн українців. Рівень же боротьби з нелегальним працевлаштуванням мізерний: у 2013 році співробітники ДФС України виявили понад 80 тис. найманих працівників, які працювали без

укладання трудових угод із працедавцями, а це лише близько 2% тіньової зайнятості.

Прогноз надходжень податку та збору на доходи фізичних осіб на 2018 рік, розрахований із урахуванням прогнозного обсягу фонду оплати праці, рівня середньої заробітної плати, а також бази оподаткування з інших доходів та ставок оподаткування доходів фізичних осіб, становить 225 700,9 млн. грн., у тому числі: до місцевих бюджетів – 134 925,3 млн. грн., до державного бюджету – 90 775,6 млн. грн.

Основні чинники, які вплинуть на надходження податку та збору на доходи фізичних осіб: застосування єдиної ставки (18%) оподаткування доходів фізичних осіб (крім доходів у вигляді дивідендів по акціях та корпоративних правах, нарахованих резидентами - платниками податку на прибуток підприємств, які оподатковуються за ставкою 5%); підвищення мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму; зниження податкового навантаження на громадян, за рахунок надання податкової соціальної пільги на рівні 50% прожиткового мінімуму для працездатних осіб для будь-якого платника податку за умови, що дохід не перевищує 1,4 прожиткового мінімуму для працездатних осіб, визначено у сумі 2,6 млрд. гривень.

При прогнозуванні податку на доходи фізичних осіб враховано: справляння військового збору; оподаткування суми пенсійних виплат або щомісячного довічного грошового утримання, які перевищують 10 прожиткових мінімумів для непрацездатних осіб (понад 13 730 грн. у місяць); звільнення від оподаткування податком на доходи фізичних осіб та військовим збором пенсій, призначених учасникам бойових дій, інвалідам війни та особам, на яких поширюється чинність статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту".

Податок на прибуток підприємств в Україні має дуже вагоме фіскальне значення, чим відрізняється від аналогічних податків в економічно розвинутих країнах. Це обумовлено, перш за все, пропорціями в розподілі

ВВП, які склалися історично: у централізовано-плановій економіці основну масу доходів бюджету становили надходження від державних підприємств і досить незначну – податки з населення, оскільки штучно стримувався фонд споживання і збільшувався фонд нагромадження.

Прогнозна сума податку на прибуток підприємств до зведеного бюджету на 2017 рік становить 80 141,5 млн. грн., з них 72 327,4 млн. грн. – до загального фонду державного бюджету, 7 814,1 млн. грн. – до загального фонду місцевих бюджетів.

Розрахунок прогнозу надходжень податку на прибуток підприємств на 2018 рік, здійснено на підставі динаміки надходжень за попередні роки, очікуваного декларування та надходжень у 2017 році та прогнозного фінансового результату підприємств до оподаткування на 2018 рік. При прогнозуванні надходжень податку на прибуток на 2018 рік враховано: термін подання податкової звітності та сплата податку на прибуток підприємств за підсумками кварталу; позитивна динаміка декларування та сплати податку на прибуток у 2017 році; збільшення прибутку прибуткових підприємств.

2.2. Оцінка надходжень зведеного бюджету від податку на додану вартість

ПДВ — [загальнодержавний податок в Україні](#). [Податковий кодекс України](#) містить окремий розділ (Розділ V) під назвою «Податок на додану вартість» (статті 180–211):

Розміри ставок податку визначає Податковий кодекс України. Ставки податку встановлюються від [базис оподаткування](#) в таких розмірах:

- а) 20 відсотків;
- б) 7 відсотків
- в) 0 відсотків.

ПДВ — найзначніший за обсягом з усіх податків, які нараховуються в Державний бюджет. Він становить 39,7% від загальних надходжень до держбюджету за 2008 рік (35,7% в 2007 році) і є найбільшим за обсягом джерелом доходів держави.

В Україні податок на додану вартість був введений в дію 1 січня 1992 року Законом «Про податок на добавлену вартість» від 20.12.1991. Закон діяв лише до червня 1993 року — і був замінений декретом КМУ «Про податок на добавлену вартість» від 26 грудня 1992 року. Згодом, 3 квітня 1997 року, було прийнято Закон України «Про податок на додану вартість», який набув чинності 1 липня 1997. Цей закон втратив чинність на підставі нового Податкового Кодексу України від 02.12.2010 року.

Платниками податку є як фізичні, так і юридичні особи, які здійснюють підприємницьку діяльність в Україні. Обов'язковою для оподаткування є діяльність на суму, яка перевищує 1000000 гривень за 12 попередніх календарних місяців. Податковим кодексом України визначено перелік суб'єктів, які у своїй діяльності можуть застосовувати касовий метод податкового обліку[3]. Об'єктом оподаткування є продаж товарів (робіт, послуг) на митній території України (здійснюване як резидентами, так і нерезидентами), завезення товарів і послуг (в тому числі в вигляді оренди чи лізингу) та вивезення товарів та послуг за межі митної території України. Не є платниками ПДВ філії, оскільки відповідно до Цивільного Кодексу України вони не є ні юридичними особами, ні суб'єктами підприємницької діяльності.

Існує також перелік видів операцій, які не належать до об'єкта оподаткування, серед яких:

- надання послуг зі страхування
- виплата заробітної плати, інших грошових виплат, дивідендів
- випуск, розміщення і продаж цінних паперів
- передача основних фондів у формі внесків у статутні фонди юридичних осіб в обмін на їхні корпоративні права

Існують також операції, які не оподатковуються ПДВ, наприклад, продаж вітчизняних книг, ремонт установ освіти і охорони здоров'я, послуги освіти і охорони здоров'я, передача земельних ділянок, послуги з транзитних перевезень територією України та ін.

Базою податку на додану вартість є фактична (договірна) ціна товару чи послуги. У випадку, якщо звичайна ціна (ціна даного товару чи послуги за умови його продажу стороннім особам — які не мають жодних відносин з постачальником) перевищує фактичну більш, ніж на 20%, то базою оподаткування є звичайна ціна. Якщо товар чи послуга є імпортованою, то базою є договірна ціна, але не менша за митну вартість.

Слід мати на увазі, що до бази оподаткування включено всі податки — в тому числі і акцизний та митний збори.

Існує три можливих ставки оподаткування — звичайна (20%), знижена (7%) і нульова (0%).

Нульова ставка оподаткування застосовується щодо:

- експортованих товарів та супутніх експорту послуг;
- поставок для заправки або постачання морських (океанських) суден, що використовуються для діяльності, здійснюваної за межами територіальних вод України;
- поставок для заправки або постачання повітряних суден, що виконують міжнародні рейси для навігаційної діяльності чи перевезення пасажирів або вантажів за плату;
- поставок для заправки або постачання космічних кораблів;
- поставок товарів і послуг магазинами безмитної роздрібно торгівлі, що перебувають в митній зоні;
- послуг з перевезення пасажирів чи вантажів з митної території України за кордон.

Розрахунок бази оподаткування = собівартість + прибуток + податки і збори.

База оподаткування при ввезенні придбаних іноземних товарів = митна вартість + транспортні витрати + страхування + інші витрати.

Податкове зобов'язання платника податку — загальний ПДВ, що нарахована платником податків і включена до робіт, послуг, які надаються у звітному періоді. Податковий кредит — сума податку на додану вартість, що сплачена платником податку у звітному періоді, у зв'язку з придбанням товарів, вартість яких належить до валових витрат виробництва і основних фондів чи нематеріальних активів, що підлягають амортизації. Термін сплати ПДВ — 12 або 40 днів.

Невід'ємно з податковим кредитом пов'язане поняття відшкодування ПДВ. Бюджетне відшкодування ПДВ — сума, що підлягає поверненню платнику податку з бюджету у зв'язку з надмірною сплатою податку. Єдиною підставою для формування податкового кредиту, є наявність у платника податку — покупця товарів, робіт або послуг належно оформленої податкової накладної.

Відшкодування ПДВ здійснюється за поданими заявками у хронологічному порядку. Технічно відшкодування реалізується [Системою електронного адміністрування ПДВ](#).

За 2016 року було відшкодовано 94.4 млрд. грн. ПДВ. Найбільшими платниками, яким було відшкодовано ПДВ у 2016 стали:

Таблиця 2.2.1

Платники, яким було відшкодовано ПДВ у 2016 році

Найменування платника	Всього відшкодовано тис/грн
ПАТ "Арселорміттал Кривий Ріг"	8 029 168,73
ТОВ "КЕРНЕЛ-ТРЕЙД"	6 801 832,16
ПРАТ "ММК ІМ. ІЛІЧА"	3 772 390,03
ТОВ "АТ КАРГІЛІ"	3 690 036,65
ПРАТ "МК "АЗОВСТАЛЬ"	3 463 605,74
ПАТ "ПОЛТАВСЬКИЙ ГІРНИЧО-	2 766 048,94

ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"	
ПАТ "Дніпровський меткомбінат"	2 738 842,80
ПАТ "ЗАПОРІЖСТАЛЬ"	2 313 924,44
ДП З П "САНТРЕЙД"	2 188 434,72
ТОВ СГП "НІБУЛОН"	2 110 436,08
ТОВ "АДМ ТРЕЙДІНГ УКРАЇНА"	2 099 173,83
ПАТ "МИРОНІВСЬКИЙ ЗАВОД ПО ВИГОТОВЛЕННЮ КРУП І КОМБІКОРМІВ"	1 609 304,17
ПАТ "МИРОНІВСЬКИЙ ХЛІБОПРОДУКТ"	1 285 000,00
ПАТ "МОТОР СІЧ"	1 045 250,64
ТОВ "ІМПЕРОВО ФУДЗ"	1 036 924,48

Серед впливових чинників на надходження ПДВ з боку компонентів попиту зазначають: кінцеві споживчі витрати домашніх господарств, роздрібний товарооборот підприємств, обсяг реалізації нефінансових послуг населенню, валове нагромадження основного капіталу. При цьому враховано сегмент вітчизняних товарів та послуг в складі компонентів внутрішнього попиту.

Разом з тим для моделювання залежності надходжень ПДВ від змін з боку пропозиції розроблено алгоритм урахування динаміки та структури валової доданої вартості при визначенні надходжень податку в розрізі видів економічної діяльності.

Вплив динаміки імпорту товарів на надходження податку реалізується в блоці розрахунку надходжень податку з ввезених на територію України товарів.

Розрахунки обсягів бюджетного відшкодування ПДВ здійснюються з урахуванням таких чинників, як динаміка експорту товарів та послуг, зміна структури собівартості експортоорієнтованих видів діяльності, динаміка обсягів виробництва.

Також реалізовано механізм впливу обсягів вексельної сплати податку на надходження від ввезених на територію України товарів та на обсяги бюджетного відшкодування податку.

В моделі передбачено врахування змін законодавчої бази податку на додану вартість, зокрема розроблено алгоритм впливу пільг, зміни ставки оподаткування, особливостей оподаткування окремих видів діяльності.

При моделюванні надходжень податку застосовуються єдині підходи, що ґрунтуються на визначенні розрахункової бази оподаткування податком на додану вартість (далі – база оподаткування) та реальної ставки.

Розрахункова база оподаткування (БО_t) визначається на основі тих макроекономічних показників, що є індикаторами бази оподаткування ПДВ, що визначена законодавством. Підходи до її визначення залежать від етапу та варіанту прогнозування податку.

Реальна ставка податку відображає фактичний рівень оподаткування, що склався відносно відповідної бази оподаткування.

Величина номінальної ставки оподаткування розраховується на основі нормативної ставки, визначеної законодавством, і вводиться в розрахунок в залежності від характеру бази оподаткування. Якщо база оподаткування не включає нарахованого податку, то застосовується нормативна ставка. Коефіцієнт корекції номінальної ставки ($K_{k,t}$) є співвідношенням величин реальної і номінальної ставок оподаткування та відображає вплив чинників, умовно визначених як пільги з оподаткування, що діють відносно відповідної бази оподаткування у t -періоді. Коефіцієнт зміни пільг ($K_{п,t}$) відображає зміни в чинному законодавстві щодо регулювання та адміністрування податку, що матимуть місце в t -му періоді. Коефіцієнт повинен бути більшим одиниці, якщо очікується ефект збільшення надходжень податку, та меншим одиниці, якщо очікується розширення обсягу пільг.

Прогнозна сума надходжень податку на додану вартість до зведеного бюджету становить 383 700 млн. грн., з них: 85 900 млн. грн. – ПДВ з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного

відшкодування; 297 800 млн. грн. – ПДВ з ввезених на територію України товарів.

Розрахунок податку на додану вартість з вироблених в Україні товарів на 2018 рік враховує кореляційну залежність показників кінцевих споживчих витрат та надходжень податку, вплив динаміки роздрібного товарообороту підприємств, обсягу реалізації послуг населенню, валового нагромадження основного капіталу, змін кон'юнктури валової доданої вартості за видами економічної діяльності та динаміку експорту товарів і становить 85 900 млн. гривень.

При прогнозуванні також враховано спрямування до бюджету податку на додану вартість сільськогосподарськими підприємствами у повному обсязі на загальних підставах.

Розрахунок прогнозу надходжень податку на додану вартість з ввезених на територію України товарів на 2018 рік здійснено на основі обсягу зовнішньоекономічних операцій, динаміки імпорту товарів з урахуванням зміни обсягів пілг, позитивної динаміки у визначенні реальної митної вартості.

Прогнозна сума надходжень податку на додану вартість з ввезених на територію України товарів на 2018 рік до зведеного бюджету становить 297 800 млн. гривень.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ

3.1. Напрями підвищення ефективності податкової системи

Обов'язок сплати законно встановлених податків є загальною і має публічно-правовий характер. У процесі організації та здійснення державою податкових вилучень виникають регульовані нормами законодавства про податки і збори суспільні відносини - податкові правовідносини. Оскільки держава як учасник цих правовідносин може у них брати участь тільки опосередковано, то для захисту своїх майнових інтересів воно створює спеціальні органи, які здійснюють контроль за належним виконанням публічної обов'язки по сплаті податків і зборів та визначає їх компетенцію. Далі держава в особі цих відповідних органів встановлює і вводить податки, формує на цій основі податкову систему, визначає режим оподаткування по кожному виду податку, встановлює відповідальність за порушення податкового законодавства і т.д.

Для належного виконання своєї діяльності податкові органи повинні бути наділені відповідними владними повноваженнями і для них необхідно визначити і закріпити законодавчо методи, форми, порядок і характер діяльності. Саме ці спеціалізовані органи покликані здійснювати податкове адміністрування як частина організаційно-управлінської системи реалізації податкових відносин.

Поняття "податкове адміністрування" є відносно новим, тому його сутність ще недостатньо досліджена. Різні дослідники по-різному трактують це поняття.

На думку Л.Я. Абрамчик, податкове адміністрування можна розглядати як своєрідний механізм управління в податковій сфері, при цьому вона розкриває зміст даного терміну як "повсякденну діяльність податкових органів та їх посадових осіб, що забезпечує своєчасну і повну сплату

платниками податків до бюджетів податків, зборів та інших обов'язкових платежів".

На думку О.А. Ногіна, під податковим адмініструванням розуміється комплекс заходів, спрямованих на повну і своєчасну сплату всіх податків в максимальному обсязі при мінімальних витратах.

А.Г. Іванов вважає, що податкове адміністрування представляє собою регламентовану законами та іншими правовими актами організаційну та управлінську діяльність уповноважених державних органів та інших уповноважених законами суб'єктів щодо забезпечення виникнення, зміни та припинення податкового обов'язку і забезпечення надходження податків до бюджетної системи Російської Федерації.

При цьому зазначений дослідник поділяє адміністрування податків на дві основні стадії: добровільного виконання зобов'язаним суб'єктом податкового обов'язку і примусового виконання та залучення його до податкової відповідальності. Оптимальна реалізація податкового адміністрування, на його думку, буде полягати в ненастанні стадії примусового виконання платником податків його податкового обов'язку та притягнення до податкової відповідальності.

Податкове адміністрування в науковій літературі також визначається як врегульована нормами права діяльність державних уповноважених органів у податковій сфері, спрямована на реалізацію ефективної податкової політики. Зазначена діяльність включає в себе механізм реалізації законодавства про податки і збори.

На думку О.З. Дадашева і А.В. Лобанова, "податкове адміністрування як організаційно-управлінська система реалізації податкових відносин включає сукупність форм і методів, використання яких покликане забезпечити податкові надходження до бюджетної системи Росії. Основними методами податкового адміністрування є податкове планування, податкове регулювання та податковий контроль. Кожному з цих методів притаманні свої форми реалізації, покликані забезпечувати вирішення певних завдань.

Метою податкового адміністрування, таким чином, є забезпечення планових податкових надходжень до бюджетної системи за умов оптимального поєднання методів податкового регулювання та податкового контролю".

Велике поширення одержала широке трактування податкового адміністрування, при якій воно розуміється як система управління податками або як система управління податковими відносинами. Але семантично адміністрування є більш вузьким поняттям порівняно з керуванням. Тому процес державного адміністрування є лише частина процесу державного управління, а податкове адміністрування - частина управління податковими відносинами.

Виходячи з цього, більшість дослідників розуміє податкове адміністрування у вузькому сенсі, як діяльність уповноважених органів виконавчої влади (податкових органів) з контролю за дотриманням норм і правил, що регулюють *податкові відносини*, та притягнення до відповідальності винних осіб за вчинення податкових правопорушень.

Цілями податкового адміністрування є: виконання платником податків податкового обов'язку; виконання податкової політики, тих завдань, які стоять перед державою на нинішньому етапі; зміцнення податкової дисципліни; упорядкування податкових відносин.

Для реалізації своїх інтересів при здійсненні податкових вилучень держава використовує певні організаційно-правові механізми. Найбільше значення має створювана державою система податкового контролю.

При цьому в структурному складі податкового адміністрування в науковій правовій літературі більшість авторів виділяють податковий контроль як відокремлену складову.

Зокрема, Т.М. Клементьєва вказує, що податкове адміністрування включає в себе такі категорії, як "податковий процес", "контроль" і "виробництво", що обумовлено правовим механізмом реалізації податкової політики.

А.І. Пономарьов та Т.В. Ігнатова визначають податковий контроль як головну складову податкового адміністрування, вказуючи при цьому, що критерієм його ефективності є перешкодження незаконному ухиленню від сплати податків.

На думку О.З. Дадашева і А.В. Лобанова, податкове планування, податкове регулювання та податковий контроль є методами податкового адміністрування.

Зазначимо, що включення вищевказаними авторами до складу адміністрування податків податкового планування тягне відділення зазначеної правозастосовчої діяльності від компетенції податкових органів. Податкове планування, також як і податкове регулювання, в силу специфіки російського законодавчого процесу, невід'ємно пов'язані з бюджетним процесом і відповідно з діяльністю органів, уповноважених у сфері фінансового контролю, а також з відповідними аспектами законотворчої діяльності Законодавчих Зборів Російської Федерації. Вищевказаний підхід кореспондує з підходом І.І. Кучерова, який відносить до органами податкового адміністрування ті державні органи, які наділені певними владними повноваженнями у сфері оподаткування, за винятком здійснюючих суто правоохоронну функцію.

Таким чином, більшість з вищеназваних авторів однозначно включають податковий контроль до складу податкового адміністрування як інтегрального терміну, що визначає діяльність податкових органів (а на думку ряду дослідників, та інших уповноважених органів, в тому числі органів законодавчої влади).

Податковий контроль як елемент управління оподаткуванням покликаний перешкодити відходу від податків, забезпечити своєчасність податкових надходжень до бюджетної системи. Саме в рамках податкового контролю відбувається реалізація державних інтересів у податковій сфері.

Контроль є невід'ємною складовою частиною процесу управління. Він покликаний забезпечити належне функціонування керованого об'єкта. У

наукових дослідженнях контроль розглядається в декількох аспектах: по-перше, як функція або метод діяльності органів управління, по-друге, як сукупність прийомів і способів, що застосовуються органами управління, по-третє, як форма зворотного зв'язку між керуючою системою і керованим об'єктом; по-четверте, як система спостереження і перевірки процесу функціонування керованого об'єкта з метою виявлення відхилень від заданих параметрів.

Податковий контроль можна визначити, як складову частину формованого державою організаційно-правового механізму управління, що надає собою особливий вид діяльності спеціально уповноважених державних органів з адміністрування податкової системи, в результаті якої забезпечується встановлене нормами податкового права виконання обов'язків осіб у сфері оподаткування, дослідження і виявлення підстав для здійснення примусових податкових вилучень у бюджетну систему, а також встановлення підстав для застосування заходів відповідальності за вчинення податкових правопорушень.

При створенні системи податкового контролю основні цілі держави полягають у постійному виявленні і вилученні у бюджетну систему недоїмок з податків і зборів, а також у запобіганні вчинення порушень законодавства про податки і збори. Своєчасне формування податкових доходів бюджетів - ось одна з основних завдань, яке стоїть перед податковими органами. Сенс податкового контролю полягає в тому, щоб забезпечити реалізацію податкової обов'язки у визначений термін і в належних сумах.

Досліджуючи адміністрування прямих податків, необхідно спочатку звернутися до визначення базового терміну. Незважаючи на його широке застосування на практиці, перші спроби висвітлення наукової дефініції «адміністрування податків» в Україні були здійснені лише на початку 2000-их років за авторством В.М. Мельника [5]. В одній із публікацій автора: «адміністрування податків - управлінська діяльність органів державної виконавчої влади, що пов'язана з організацією процесу оподаткування,

ґрунтується на державних законодавчих і нормативних актах та використовує соціально зумовлені і сприйняті правила» [6]. Серед основних напрямків управлінської діяльності з адміністрування податків В. М. Мельник називає такі: облікова робота (облік платників податків і облік надходження податків); масово-роз'яснювальна й консультативна робота; прогнозно-аналітична робота; контрольно-перевірочна робота. При їх реалізації, відповідно, використовуються облікові, соціальні, аналітичні і контрольні технології.

Основним документом, який сьогодні регулює процес адміністрування податкових зобов'язань в Україні, є Закон №2181 «Про порядок погашення зобов'язань платників податків перед бюджетами та державними цільовими фондами». Метою адміністрування є забезпечення погашення податкових зобов'язань платників шляхом оптимального втручання в їхню господарську діяльність через застосування законодавчо встановлених механізмів і процедур.

У сучасних умовах адміністрування процесів оподаткування є однією з найважливіших складових досягнення ефективного зростання підприємницької активності у всіх сферах економіки. Адміністрування процесів оподаткування має суто економічний зміст та об'єднує за допомогою однієї ідеї комплекс заходів, спрямованих на забезпечення виконання законодавчих та нормативно-правових актів. Сьогодні на шляху ефективного адміністрування в податковій сфері існує ряд проблем, які необхідно враховувати для забезпечення результативності цього процесу. До них можна віднести такі: велику кількість різних податків та зборів; проблеми міжбюджетних відносин; проблеми формування позабюджетних фондів; часті зміни законодавчих та нормативних актів; наявність різноманітних пільг із питань оподаткування; велику кількість ліцензійних видів діяльності; відсутність уніфікації діяльності контролюючих органів; низький рівень інформованості суспільства з питань оподаткування; інші, пов'язані з оподаткуванням, проблеми.

Необхідно зауважити, що невід'ємною складовою адміністрування будь-яких податків (і прямі тут не виключення) є ретроспективний та поточний аналіз надходжень, а також прогнозування можливих їх змін за сумою та часом потрапляння до бюджету. При цьому застосовуються елементи факторного аналізу (хоч і досить обмежено через недостатню розробленість спеціальної для потреб оподаткування методики та значний обсяг тіньових операцій в економіці, що унеможливорює виокремлення стабільних чинників впливу), прийоми спостережень та експериментів, анкетування та інтерв'ювання, економіко-математичного моделювання, експертних оцінок. Загалом прогнозно-аналітична робота має значний практичний результат - розрахунки очікуваних надходжень податків. Робота щодо їх підготовки ведеться спільно з Міністерством фінансів. Названі плани справляють надзвичайно потужний вплив на соціально-економічне життя всієї країни, оскільки саме на їх основі складаються проекти бюджетів.

Слід також зазначити, що за висновками українських науковців, отриманими на основі аналізу практики, адміністрування податків у нашій країні поки-що має низку недоліків організаційного та методичного характеру, серед яких головними, стосовно також і прямих податків, є: у питаннях облікової роботи - необґрунтований поділ платників з віднесенням частини з них до "великих"; нагромадження специфічних процедур у зв'язку із забезпеченням функціонування пільгових систем оподаткування; у питаннях масово-роз'яснювальної та консультативної роботи - організаційне поєднання підрозділів, відповідальних за даний напрямок, з функціонуванням інших підрозділів податкової служби, у тому числі за напрямком контролю, що не слугує підвищенню рівня довіри платників та становленню атмосфери партнерства; у питаннях прогнозно-аналітичної роботи - недосконалість методики факторного аналізу надходжень та аналізу податкоспроможності суб'єктів господарювання; у питаннях контрольно-перевірочної роботи - надмірний адміністративний тиск на платників через

відносно короткі міжперевірочні інтервали (порівняно із практикою розвинених країн).

Однак, варто зазначити, що адміністрування податків в Україні є в основному фіскально зорієнтованим. Цьому сприяє очевидне переважання сегмента контрольно-перевірочної роботи, але частка донарахувань за результатами перевірок правильності сплати прямих податків у доходах, забезпечуваних ними, є значно меншою, ніж загалом по всіх податках. Це можна пояснити тим, що механізм цих податків, на відміну від універсальних акцизів, не передбачає відшкодувань по масштабних господарських операціях (як то експортні). Звідси менша зацікавленість у їх використанні для проведення незаконних дій з метою отримання бюджетних коштів. Крім того, більшість прямих податків використовуються суспільством триваліший період часу, а відтак їх механізми є більш опробуваними та удосконаленими.

Разом з тим, процес адміністрування прямих податків складний, враховуючи конструкцію механізмів основних із них (а саме - прибуткових). Він вимагає значних трудових затрат службовців та, відповідно, фінансування на утримання підрозділів служби. У зв'язку з цим необхідно зазначити, що витрати на адміністрування податків знижують їх залишкову фіскальну ефективність, а тому зростання таких витрат не є бажаним.

Усвідомлення платниками податків необхідності своєчасної та повної сплати податків є однією з умов зміцнення економіки держави і добробуту кожної людини. Тому, створення сприятливого податкового клімату, реального зниження податкового навантаження на платників податків, створення сприятливих умов для добровільної сплати податків, виведення з „тіні" капіталу, набутого незаконним шляхом та забезпечення прозорості відносин між податковими органами та платниками податків є пріоритетним напрямом діяльності податкових органів країни.

Подальше удосконалення адміністрування системи прямого оподаткування слід здійснювати за такими напрямками: зменшення витрат на адміністрування прямих податків; забезпечення стабільності нормативних

вимог до адміністрування прямих податків; оптимізація системи обліку доходів і витрат суб'єктів підприємництва; усунення недоліків організаційного та методичного характеру адміністрування прямих податків.

3.2. Пріоритети податкової політики України в умовах економічних перетворень

Досвід існування незалежної України засвідчує, що чинну податкову систему потрібно не реформувати, а трансформувати. Треба зважитися на радикальні й нестандартні заходи, які використовувалися, наприклад, у деяких нафтовидобувних та нових індустріальних країнах Південно-Східної Азії, і дозволили прискорити позитивні зрушення в економіці. У нашої держави вже не залишилося інших варіантів, окрім негайної зміни системи координат: потрібно зняти з громадян надмірний податковий тягар і дати їм змогу власними силами заробляти та утримувати себе, оскільки наша країна сьогодні перебуває у тяжкому кризовому стані.

Для зміни ситуації і формування сучасної, конкурентоспроможної економічної моделі України податкову систему слід будувати на таких *засадах*:

По-перше, трансформуючи податкову систему, потрібно виходити з того, яку частину свого доходу людина здатна віддавати добровільно на утримання державних інституцій, а не з того, скільки у неї можна відібрати фіскально-силовими методами.

По-друге, податкова система повинна ґрунтуватися на тому ключовому положенні, що сплачувати податки має споживач, а не виробник.

По-третє, податкову систему слід орієнтувати на масу надходжень, а не на кількість і величину податків. Прямих і непрямих податків має бути не більше чотирьох-п'яти, до того ж простих і зрозумілих в адмініструванні.

По-четверте, податкова система повинна стимулювати капіталотворення, забезпечувати процес розширеного суспільного відтворення.

По-п'яте, держава як сукупність інституцій мусить використовувати податкові надходження насамперед для розвитку інтелекту нації, її молодого покоління, формування сучасної культури й освіти.

По-шосте, податкова система має враховувати передусім інтереси юридичних і фізичних осіб, що виробляють блага, а не тих осіб, які їх перерозподіляють та паразитично споживають.

По-сьоме, система оподаткування не повинна порушувати прав і свобод громадян (зокрема не можна обкладати податком доходи людей, отримані від діяльності у вільний час, що виходить за межі 40 годин на тиждень).

По-восьме, формуючи нову податкову систему, потрібно досягти справедливого і стабільного балансу в розподілі податків між центром та громадами.

По-дев'яте, податкова система не повинна бути інструментом для збагачення кланово-корпоративних груп і збідніння широких верств населення [60].

З огляду на те, що саме держава є головним винуватцем сьогоденішнього зубожілого стану переважної кількості громадян України, першим кроком каяття з її боку перед своїм народом має стати запровадження тримісячних податкових канікул для всіх фізичних і юридичних осіб, які зайняті в малому бізнесі (до 50 працівників). На цей період потрібно відмінити всі податки і збори. Такий захід є, скоріше, психологічним, ніж економічним, проте він здатен запустити маховик економічної активності, підняти на поверхню тіньові гроші, подолати комплекс недовіри громадян до своєї держави.

Упродовж трьох місяців за допомогою механізму номінальних векселів, якими розраховуватимуться між собою підприємства, можна

подолати проблему браку обігових коштів. У результаті взаємопогашення боргів сформується три групи підприємств: 1) підприємства, які зосередять великий обсяг боргових зобов'язань; 2) підприємства, борги яких взаємопогасяться; 3) підприємства-банкрути. Останніми перейматимуться спеціалізовані банки, які доцільно створити на базі державних банків. Векселі, акумульовані рентабельними підприємствами, трансформуватимуться в облігації внутрішньої державної позики строком на 1–1,5 року під 30–35% річних.

Під час податкових канікул потрібно реорганізувати систему управління: ліквідувати галузеві міністерства, відомства, комітети, фонди. Натомість слід створити Комітет з управління державною власністю через корпоративні цінні папери. Міністерство економіки варто ліквідувати як таке, що виконує функції радянського Держплану, а замість нього створити Комісію з питань кон'юнктурного аналізу в складі Міністерства закордонних справ, яке відстежуватиме тенденції ціноутворення на світовому ринку й забезпечуватиме зовнішньоекономічну діяльність через мережу торгових представництв України за кордоном. Реорганізації потребує й Міністерство фінансів. Паралельно має відбуватися потужне скорочення (майже наполовину) державних службовців і силових структур, насамперед у системі МВС. Податкові адміністрації слід знову перевести у статус податкових інспекцій і повернути до складу Мінфіну. Вони повинні виконувати роль дорадників. Податкова міліція має бути ліквідована. Одночасно доцільно реорганізувати функції Казначейства, яке разом із НБУ відстежуватиме процес витрачання грошей із державного бюджету. Посади на всіх рівнях державної служби повинні обійняти працівники з ринковим світоглядом, а решта держслужбовців мусить пройти через систему перенавчання або бути звільнена [55].

У результаті запровадження податкових канікул протягом трьох місяців ситуація в економічному та суспільно-політичному житті країни має кардинально змінитися. Почне відновлюватися довіра народу до влади. З тіні

може вийти близько третини бізнесу. Ріст виробництва стимулюватиметься зростанням купівельної спроможності. Реальні гроші оживлять підприємницьке середовище. Цей крок сприятиме усуненню поділу української економіки на тіньову, офіційну та натуральну, інтегрувати ці три частини, які сьогодні діють здебільшого автономно, в єдиний організм. Нині ж у кожній із них формується відокремлений процес відтворення, що дуже небезпечно, оскільки може призвести до утворення в країні трьох способів економічного життя, трьох соціально-економічних укладів, які функціонують за власними законами.

Після тримісячних канікул необхідно докорінно реформувати податкову систему, зробити її простою і прозорою. Ми пропонуємо замінити чинну систему оподаткування директивними (прямими) податками. (До речі, це питання наразі обговорюють у Польщі та інших країнах.) Слід запровадити такі види податків і зборів, які складуть основу нової податкової системи, зміст якої відповідатиме моделі народного капіталізму, що має ствердитися в Україні.

1. Податок на купівлю за базовою ставкою 7%. Його мають сплачувати всі фізичні та юридичні особи за придбані товари і послуги. Він зазначатиметься окремим рядком у платіжці, що забезпечить прозорість та зручність системи справляння податків. Податок “прямуватиме” в доходну частину бюджетів усіх рівнів автоматично і безперервно – у момент акта купівлі-продажу, тобто кожного дня, кожної хвилини. Неможливо буде уникнути цього податку, бо його платитиме той, хто купуватиме. За цієї системи не потрібні велика армія контролюючих органів і складна, громіздка фінансова звітність. Відпаде потреба й у карно-фіскальному апараті, оскільки підприємцеві не буде сенсу приховувати свій прибуток. Запровадження податку на купівлю стимулюватиме потужну конкуренцію між товаровиробниками за споживача, які дбатимуть про підвищення якості свого товару, встановлення оптимальної ціни, збільшення обсягу послуг під час його реалізації. Наберуть силу закони ринку, відбудеться руйнування

монополії, вільний перелив капіталу, безперервне поповнення бюджету, зменшення масштабів готівкового обігу. Будуть створені умови для ліквідації величезної мережі посередників між виробником і покупцем, що дасть змогу підвищити конкурентоздатність українських товарів та послуг через зменшення їх ціни за рахунок вилучення з неї посередницької дельти. Оскільки сплачувати податок на купівлю буде не виробник, а покупець, то саме він визначатиме, чи перетворився продукт праці на товар – це визнання здійснюватиметься через акт купівлі-продажу, а не через бартер чи інші схеми. Суб'єкт купівлі (фізична особа або підприємство) додає до вартості будь-якого продукту, який він визнає товаром (віддаючи за нього гроші), податок у розмірі 7%.

Податок на купівлю стане одним із основних джерел наповнення державного і місцевих бюджетів, оскільки більше половини доходу від цього податку залишатиметься в тому місці, де здійснено акт купівлі. Розподіл податку на купівлю має бути таким: 4% – має залишатися в місцевому бюджеті, 1% – перераховуватися в обласний бюджет, 2% – у державний бюджет. Цей податок спрощуватиме бухгалтерський облік, оскільки є нескладним в адмініструванні, сприятиме швидкому розвитку малого та середнього приватного бізнесу. Тож очевидно, що запровадження податку на купівлю вигідно як державі, так і підприємцям.

Податок на купівлю одночасно виконуватиме і функцію податку на нерухомість, який вводити недоцільно через його репресивно-фіскальний характер та труднощі в адмініструванні. Майно не повинно сьогодні обкладатися жодними податками, оскільки 60% населення України перебуває на межі виживання. Деякі експерти не погоджуються з нашим підходом, стверджуючи, що від цього виграють тільки багаті люди. Але такого не відбудеться, якщо створити однакові правила гри для всіх. Нині накопичення багатства в окремих фінансово-корпоративних груп, бізнесменів та чиновників відбувається тому, що державна монополія і кланова олігархія

гальмують процес вільного переливу капіталу та започаткування нових бізнесів.

Зауважимо, що податок на купівлю не слід плутати з податком з продажу, введення якого є досить складною процедурою через його каскадність. Відомо, що такий податок запроваджувався за радянських часів (у 1990 р.) і його ставка становила 7%. Але через півтора року цей податок був скасований Мінфіном СРСР у зв'язку з неможливістю адмініструвати. Ускладнення механізму оподаткування в такому випадку спонукало до введення іншого податку – на додану вартість.

2. *Податок на доходи фізичних осіб (прибутковий податок).* Він має стягуватися за ставкою 10% незалежно від суми доходу. Цей податок вводиться тільки за основним місцем роботи, і лише за 40 годин робочого часу на тиждень. Таким чином, праця у позаробочий час (понад 8 годин на добу) цим податком не обкладатиметься, бо оподаткування роботи громадян у вільний час є порушенням їх прав і свобод. Держава повинна стимулювати тих людей, які працюють у вільний час, забезпечуючи себе і свою родину. Працюючи у вільний час, людина сприяє створенню нових робочих місць, скороченню соціальних витрат з державного бюджету, зростанню багатства нації і країни у цілому.

Надходження від податку на доходи фізичних осіб мають розподілятися між державним та місцевим бюджетом таким чином: 6% залишатиметься громаді, 1,5% – перераховуватиметься в обласний бюджет, 2,5% – у державний бюджет.

3. *Податок на землю.* До запровадження цього податку кожний громадянин України повинен одержати власний земельний сертифікат (щонайменше на 0,3 га). Земля оподатковується за прогресивною шкалою залежно від площі земельної ділянки, її якості та розташування. Тоді земля використовуватиметься ефективно й перебуватиме в обігу, а утворення латифундій стане практично неможливим.

4. *Акцизний збір.* Його повинні сплачувати передусім виробники горілчаних та тютюнових виробів. При цьому їх ціна не має перевищувати ціну на аналогічні контрабандні вироби. Принагідно відзначимо, що в Україні найнижчі ставки акцизного збору (наприклад, від 15 до 21% на тютюнові вироби проти 60% у Франції, Великобританії). З огляду на це вважаємо доцільним запропоноване Міністерством фінансів України збільшення у 2010 році акцизного збору на коньяки, сигари, престижні марки авто, літаки, яхти, гелікоптери. Потрібно також підняти акцизи на горілку та сигарети.

5. *Мито.* Експортним мито мають обкладатися лише сировинні товари, щоб їх було не вигідно вивозити з країни, а імпортним – предмети розкоші, а також товари, що завдають шкоди навколишньому середовищу і людині.

Решту податків – прямих і непрямих (ПДВ, податок на прибуток, відрахування у соціальні фонди та ін.), а також нарахування на заробітну плату потрібно скасувати.

Сьогодні дуже багато нарікань на ПДВ – непрямий багатостадійний податок, який діє фактично як модифікований податок з продажу. Це головний фіскальний податок в українській податковій системі, стягнення якого сприяє пограбуванню населення та підприємств. У 2009 році завдяки ПДВ сформовано 57% всіх податкових надходжень і майже 38% загальних доходів Державного бюджету. Однак його адміністрування є надто ускладненим, а процедура відшкодування – непрозорою. Через внесення вже понад 200 поправок до Закону України “Про податок на додану вартість” його виконання є надто ускладнився. Особливу проблему становить неповернення ПДВ експортерам. Восени 2009 року Уряд фактично припинив відшкодовувати податок на додану вартість підприємствам, що дозволило завищити доходи загального фонду Держбюджету. На початок 2010 року борг держави із відшкодування ПДВ склав близько 21,8 млрд. грн., а у березні він сягнув 28,4 млрд. грн. [63]. До того ж ПДВ – це найбільш корупційний податок, про що свідчить, зокрема, той факт, що „відкати” при

його повернення фірмам-експортерам досягають 40% і вище. Тож сьогодні, на наш погляд, потрібно говорити не про зменшення ПДВ, а про його скасування. Це дасть змогу підвищити конкурентоспроможність вітчизняних товарів і ефективність економіки в цілому.

Замість відрахування у різні соціальні фонди, у т. ч. Пенсійний, потрібно впровадити такий важливий елемент запропонованої нами системи, як відкриття кожному громадянину України, яка почала трудовий шлях, індивідуальних соціально-пенсійних депозитних рахунків в державних або інших банках, де частка державного капіталу становить не менш як 40%. Вони формуватимуться з таких джерел: а) відрахувань підприємств чи організацій усіх форм власності, де працює громадянин, у розмірі 7%, б) відрахувань із заробітної плати робітника у розмірі 7%; в) особистих вкладів громадян. Коли людина вийде на пенсію, її рахунок розблокується (він може використовуватися й у разі хвороби та відпустки). Гроші на рахунку мають індексуватися на рівень інфляції і мати 10%-і річні депозитні нарахування. Для ефективного використання грошей на цих рахунках потрібно створити спеціальні інвестиційні фонди у формі відкритих акціонерних товариств, у яких держава володітиме третиною капіталу. Лише ці фонди матимуть право працювати з грошима, що накопичуються на соціально-пенсійних рахунках, для поліпшення інвестиційного клімату в Україні.

Для належного наповнення Державного бюджету також важливо ліквідувати поширену в Україні практику безсистемного і економічно необґрунтованого надання пільг та субсидій окремим платникам чи категоріям платників податків.

В Україні триває перерозподіл власності на великі промислові підприємства, об'єкти енергетичного комплексу, землю, що загострює боротьбу між олігархічними фінансово-промисловими групами. Можливість використання владних важелів у системі законодавчих і виконавчих органів дозволяє вирішити питання про власність на користь певних ФКГ. У боротьбі між собою за лідерство і володіння атрибутами влади у країні вони готові

використовувати будь-які засоби й інструменти. І найефективнішими серед них є Державна податкова адміністрація і Міністерство внутрішніх справ. Той, хто контролюватиме ці дві структури, контролюватиме існуючу владну матрицю.

Сьогодні в Україні ДПА є не фінансовим інструментом ринкової економіки, а наймогутнішою фіскально-каральною зброєю. Аргументуємо цю тезу.

1. ДПА – це штучно створений орган, де об'єднані в одне ціле три функціонально різнорідні системи – фіскальна, облікова та карально-поліцейська.

2. У нормативно-правовій базі розвитку податкової системи України фактично закладено необмежене розширення прав і можливостей ДПА, перетворення її в монопольну надструктуру карального типу. Про це свідчать такі дані.

По-перше, для форсованого розвитку власної матеріально-технічної бази ДПА одержала безпрецедентне право залишати собі 30% коштів від донарахованих сум і штрафів за несплату податків. Тож вона безпосередньо зацікавлена у збільшенні кількості та ставок податків.

По-друге, для підвищення дисципліни і матеріальної зацікавленості податківців була введена система обов'язкового планування донарахувань у бюджет.

По-третьє, щоб створити кастовість ДПА та її співробітників для них було запроваджено спеціальне обмундирування, звання та інші воєнізовані атрибути, значно підвищено заробітну плату. Було утворено систему власних навчальних закладів, зокрема Академію податкової служби.

По-четверте, для популяризації і формування позитивного сприйняття широкими верствами населення способу своїх дій ДПА створила систему PR. У свідомість громадян стала впроваджуватися перевернута ідея про те, що основним джерелом наповнення бюджету нашої країни є податкова адміністрація, хоча відомо, що в усьому світі ним є підприємництво.

По-п'яте, податкова міліція дістала право на здійснення арештів, проведення процедури дізнання, ведення слідства й утримання порушників податкового законодавства під вартою.

По-шосте, у ДПА створено потужну базу досьє на всіх повнолітніх громадян України, яким присвоєні індивідуальні ідентифікаційні номери.

По-сьоме, для придушення опору населення ДПА були законодавчо надані додаткові інструменти тиску – внесені зміни до ст. 148 прим 2 Кримінального Кодексу, де введено антиправову норму про ухиляння від сплати податків, що може каратися ув'язненням [53].

3. За своєю генною природою ДПА націлена не на реалізацію функції збирання податків, а на якнайбільше вилучення фінансових ресурсів у суб'єкта господарювання, а відтак на його фінансове і юридичне знищення.

4. Останнім часом усе виразнішим стає конфлікт між податковою адміністрацією та підприємцями. Однак замість усунення причин, що його породжують, ДПА нарощує репресивні механізми (введені воєнізовані податкові пости і збройна охорона, переговори з платниками податків відбуваються в спеціально обладнаних приміщеннях у присутності озброєних охоронців, створено систему агентів-інформаторів тощо).

5. Відбувається мілітаризація ДПА: створюються нові воєнізовані підрозділи, закуповується зброя і спецобладнання, створюються таємні структури внутрішнього контролю, наростає істеричність таємності. Підтвердженням цьому слугує красномовний факт: податкова міліція оголосила конкурсний набір на службу молодих людей (віком до 30 років), які мають спеціальну фізичну підготовку.

6. ДПА працює за жорстким військовим принципом єдиноначальності, її структури мають чітко вибудовану вертикаль. Вона практично не підпорядкована і не підконтрольна ні Кабінету Міністрів України, ні іншим владним структурам. Керівник ДПА формально підзвітний лише Президентові України, якому і подає проекти численних указів, що посилюють податковий тиск у країні.

7. ДПА інформована про рух коштів на рахунках усіх громадян України. За потреби це дає їй можливість підірвати діяльність або взагалі знищити будь-якого бізнесмена чи будь-яку економічну чи політичну структуру. З огляду на це роль і вага ДПА особливо підвищується напередодні та під час виборів.

Виходячи із вищесказаного, вважаємо за доцільне реорганізувати Державну податкову адміністрацію України в контексті формування нової економічної моделі України. Для цього необхідно:

- ініціювати скасування Указу Президента України (1996 р.) про створення ДПА України;

- розформувати ДПА як монопольне утворення фіскально-карального типу, що стримує розвиток ділової активності у країні;

- службу податкових інспекторів передати до Міністерства фінансів, де створити Головне управління з питань оподаткування на чолі з першим заступником міністра;

- заробітну плату податковим інспекторам нараховувати залежно від кількості, темпів зростання і розмірів обороту підприємств, які вони обслуговують.

Без трансформації податкової системи сьогодні в Україні неможливий поступ у розвитку приватної власності, творення її носіїв та інституцій [83]. Водночас, для проведення кардинальних заходів у податковій сфері не потрібно широко застосовувати досвід західних країн, бо їх податкові системи формувалися в минулому, а нам слід орієнтуватися на майбутнє і виходити з того, що людина є самодостатньою первинною цінністю, а держава повинна обслуговувати її інтереси. Запропонована модель податкової системи враховує ці моменти, її впровадження дозволить Україні посісти гідне місце у європейській спільноті.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Ефективність застосування інструментарію податкового регулювання соціально-економічних процесів піддається впливу відлагодженості податкової системи. Кожна складова податкової системи виступає інструментом податкового регулювання. У зв'язку із зазначеним, у питанні забезпечення ефективного впливу на процеси розвитку суспільства важливим є дотримання основних принципів побудови податкової системи.

Систематизація наукових досліджень дозволила віднести до складу найбільш актуальних на сучасному етапі такі принципи: стабільності податкової системи в цілому та окремих її елементів; доступності для розуміння; нейтральності; рівномірності податкового тиску; співвідношення рівня податкових вилучень з обсягами створеної вартості; гнучкості.

Податкова система – це сукупність податків, зборів, інших обов'язкових платежів і внесків до бюджету і державних цільових фондів, які діють у встановленому законом порядку. Сутність, структура і роль системи оподаткування визначаються податковою політикою, що є виключним правом держави, яка проводить її в країні самостійно, виходячи із завдань соціально-економічного розвитку. Через податки, пільги і фінансові санкції, а також і відповідальність, які виступають невід'ємною частиною системи оподаткування, держава ставить єдині вимоги до ефективного ведення господарства в країні. Податки, як особлива сфера виробничих відносин, є своєрідною економічною категорією. Податки виражають реально існуючі грошові відносини, які проявляються під час використання частини національного доходу на загальнодержавні потреби.

Сутність податків полягає в обов'язковому перерозподілі національного доходу з метою формування державних фінансових фондів. Особливістю податків є їх примусовий, обов'язковий характер, який не потребує зустрічної індивідуальної оплатності з боку держави. До основних термінів сучасної системи оподаткування в Україні відносяться Прямі податки встановлюються відносно платників. Їх розмір залежить від

розміру об'єкта оподаткування. Кінцевим платником прямих податків є той, хто одержує дохід, володіє майном.

До прямих податків належать податки з таких доходів, як заробітна плата, прибуток, відсоток, а також з таких видів майна, як земля, будівлі, цінні папери. Прямий податок з юридичних осіб - податок на прибуток підприємств (фірм, компаній, корпорацій), їх майно, на землю (земельний). Прямий податок з фізичних осіб - податок на доходи фізичних осіб і податок з населення, податки на спадок і дари, транспортні засоби.

Історично податки розглядалися і існували як податкові системи. Саме їхнє існування породжене необхідністю покривати суспільні потреби. Ця здатність податку визначається як фіскальна функція. Фіскальна функція довгий час вважалася самодостатньою для вираження суті і призначення податку. Однак тяжкість податкового тягара і повна підпорядкованість оподаткування інтересам казни призводить до того, що платники податків не тільки не виконують покладених на них податкових зобов'язань, але і вишукують законні та незаконні шляхи ухилення від податків.

Подальше удосконалення адміністрування системи прямого оподаткування слід здійснювати за такими напрямками: зменшення витрат на адміністрування прямих податків; забезпечення стабільності нормативних вимог до адміністрування прямих податків; оптимізація системи обліку доходів і витрат суб'єктів підприємництва; усунення недоліків організаційного та методичного характеру адміністрування прямих податків.

Досвід існування незалежної України засвідчує, що чинну податкову систему потрібно не реформувати, а трансформувати. Треба зважитися на радикальні й нестандартні заходи, які використовувалися, наприклад, у деяких нафтовидобувних та нових індустріальних країнах Південно-Східної Азії, і дозволили прискорити позитивні зрушення в економіці. У нашої держави вже не залишилося інших варіантів, окрім негайної зміни системи координат: потрібно зняти з громадян надмірний податковий тягар і дати їм

змогу власними силами заробляти та утримувати себе, оскільки наша країна сьогодні перебуває у тяжкому кризовому стані.

Передумовою посилення регуляторного потенціалу податкової системи України має стати реальне втілення принципів справедливості в оподаткуванні. Їх порушення та відповідні негативні ефекти мають таку природу: виникають внаслідок недосконалої конфігурації податкової системи; спричинюються вадами конструкції окремих податків; утворюються в результаті неналежної організації та застосування недосконалих методів адміністрування податків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко В. Л. Податкові системи зарубіжних країн / В. Л. Андрущенко, О. Д. Данілов; за загальн. ред. М. Я. Азарова. – К. : „Видавничий дім „Комп’ютерпрес”, 2004. – 240 с.
2. Біда С. О. Новації Податкового кодексу України щодо податку на доходи фізичних осіб / С. О. Біда // Формування ринкових відносин в Україні. - 2011. - № 4. - С. 198-201.
3. Білюк А. В. Роль податків у формуванні доходів окремих секторів економіки / А. В. Білюк // Економіка та держава. – 2008. – №3. – С. 45-46.
4. [Богма О. С.](#) Розвиток інституціональної складової державного регулювання забезпечення бюджетної безпеки України : монографія ; Класич. приват. ун-т. - Запоріжжя : Класич. приват. ун-т, 2017. 367 с.
5. Бокучава Т. В. Налоги с населения в СССР: опыт исторического анализа. / Т.В. Бокучава, ЦЭМИ АН СССР. – Препр. – М., 1989. – 30с.
6. Бондаренко Г. І. Оподаткування фізичних осіб : [навчальний посібник] / Г. І. Бондаренко, О. Д. Данілов, С. І. Лекарь, В. І. Зайцев, В. С. Нестеренко – Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. – 248с.
7. [Бондарук Т. Г.](#) Бюджетний менеджмент : Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. Київ : Август Трейд, 2016. 891 с.
8. Бюджетна політика: прагматичні підходи до стратегічних рішень : Аврамченко К. В. та ін.; Ін-т суспіл.-екон. дослідж. Київ: СТ-ДРУК, 2016. 110 с.
9. Бюджетна система : уклад.: Андрейків Т. Я., Оліярник В. В. Львів : Вид-во Львів. торг.-екон. ун-ту, 2016. 287 с.
10. Бюджетна система [І. І. Кичко та ін.] ; Чернігів. нац. технол. ун-т. - 2-ге вид., перероб. і допов. Чернігів ; Ніжин : Лук'яненко В. В. : Орхідея, 2016. 256 с.

11. Бюджетний кодекс України : [затв. Верховною Радою України 8 липня 2010 року N 2456-VI] // Голос України від 04.08.2010. – № 143.
12. Бюджетні установи: бухгалтерський облік, національні стандарти, оподаткування та звітність : Лемішовський В. І. та ін. ; Нац. ун-т "Львів. політехніка", Ін-т економіки і менеджменту, Аудит. фірма "Зах. аудит. група". Львів : Растр-7, 2016. 1023 с.
13. Вите О. Т. Влияние перераспределения семейных доходов через государственный бюджет на каждый семейный бюджет [Електронний ресурс] / Вите О. Т. – Режим доступу : [http :// liberty-belarus.info/](http://liberty-belarus.info/) від 12.05.2006.
14. Вишневецький В. Податкова політика та економічна теорія. / В. Вишневецький – Економіка України. – 2007. – №9. – С. 4-21.
15. Вітлінський В. В. Аналіз діяльності податкової системи України. / В. В. Вітлінський, А. В. Скрипник // Фінанси України. – 2005. – №12. – С. 19-31.
16. [Возняк Г.В.](#) Бюджетна політика розвитку регіонів України: сучасна парадигма та орієнтири подальших реформ : монографія ; НАН України, ДУ "Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долішнього НАН України". Львів : ДУ "Ін-т регіон. дослідж. ім. М. І. Долішнього НАН України", 2016. 519 с.
17. Гаврилюк Р. Юридична конструкція податку. / Р. Гаврилюк // Право України. – 2006. – № 4. – С. 113–117.
18. Гайдучий П. Зростання економіки і добробуту людей : пошук оптимальних пропорцій. / П. Гайдучий // Урядовий кур'єр. – 2007. – №65 (13 квітня). – С. 5.
19. Гринкевич С. С. Фіскально-економічна політика в перехідних умовах : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.02.03 / С. С. Гринкевич; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. – Л., 2004. – 20 с.

20. Данилов А. Д. Реформирование прибыльного налогообложения в Украине / А. Д. Данилов, Ю. В. Жеревчук // Бизнесинформ. – 2006. – № 9. – С. 51-53.
21. Данилов А. Налогообложение физических лиц и его влияние на конкурентоспособность. / А. Данилов, И. Данилов. // Налогообложение: проблемы науки и практики: [монография]; Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины; Харьковский национальный экономический ун-т. – Х. : ИД „ИНЖЭК”, 2006.
22. Данілов О. Д. Оподаткування доходів фізичних осіб : проблеми та шляхи їх вирішення. / О. Д. Данілов, Ю. В. Жеревчук // Фінансова система України. Збірник наукових праць. – Острог : Видавництво НаУ „Острозька академія”, 2006. – Вип. 8. – Ч.1. – С. 72-77.
23. Данілов О. Д. Податки в Україні : [учбовий посібник]. / О. Д. Данілов, Н. П. Фліссак. – К. : УкрІНТЕІ, 2003. – 348с.
24. Данілов О. Фактори впливу на надходження прибуткового податку в економічних умовах Німеччини та України. / О. Данілов, В. Зайцев // Збірник наукових праць Академії ДПС України. – 2002. – №3. – с. 125-134.
25. Демиденко Л. М. Оподаткування доходів громадян : досвід США та України. / Л. М. Демиденко // Фінанси України. – 2005. – №9. – с. 30-33.
26. Демиденко Л. М. Удосконалення прямого оподаткування у напрямку інтеграції в ЄС. / Л. М. Демиденко – Фінанси України. – 2000. – №4. – С. 124-128.
27. Державне бюджетування в Україні: сутність та основні детермінанти : монографія / З. С. Варналій [та ін.] ; за ред. З. С. Варналія ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Знання України, 2016. 395 с.

28. Державний комітет статистики України. Про соціально-економічне становище України за січень-березень 2008 року. // Економіст. – 2008. – №4. – С. 6-20.
29. Державні фінанси в розвиткових та перехідних країнах : 3б. есеїв на честь Рич. Берда / [Р. Ткачук (пер. з англ.); Х. Мартинес-Васкес, Д. Ами (упоряд.); Л. Єльченко-Сюйва (Наук. ред.)]. – К. : К.І.С., 2006. – 400 с.
30. Дзюблюк О. В. Неконвенційні заходи монетарної політики: досвід федеральної резервної системи США. *Журнал європейської економіки*. 2017. Т. 16, № 3. С. 357–381
31. Дроздова Д. Обговорюємо закон про податок з доходів фізичних осіб. / Д. Дроздова // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – №99. – с.3.
32. Дроздовська О. С. Щодо запровадження оподаткування спадщини та подарунків в Україні / О. С. Дроздовська, Л. Б. Райнова // Фінанси України. – 2006. – №10. – С. 40-48.
33. Економічна енциклопедія : У трьох томах. Т3. / [редкол.: С. В. Мочерний (відп. ред.) та ін.] – К. : Видавничий центр „Академія”, 2002. – 952 с.
34. Жеревчук Ю. В. Аналіз сучасної системи оподаткування доходів фізичних осіб / Ю. В. Жеревчук : збірник тез доповідей та виступів V всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених, аспірантів і студентів [„Актуальні проблеми економічної системи України”], (м. Черкаси, 15 листопада 2008 р.) / Черкаський державний технологічний університет. – Черкаси : ЧДТУ, 2008. – С. 106–109.
35. Жеревчук Ю. В. Пільговий механізм прибуткового оподаткування в Україні : проблеми та шляхи розв’язання. / Ю. В. Жеревчук // Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України. – 2007. – №1 (36). – С. 109-115.
36. Жеревчук Ю. В. Роль податку на прибуток в стимулюванні інноваційної діяльності / Ю. В. Жеревчук : матеріали науково-практичної конференції [„Бюджетно-податкові чинники активізації розвитку фінансових ринків та фінансового посередництва”], (м. Ірпінь, 27-28 березня 2008 р.) /

- Національний університет ДПС України. – Ірпінь : НУДПСУ, 2008. – С. 372-373.
37. Жеревчук Ю. В. Сучасні тенденції в прибутковому оподаткуванні. / Ю. В. Жеревчук // Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії : Збірник наукових праць. Вип. 1 (10) : Економічні науки. – Чернівці, 2008. – С. 334-342.
38. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник. / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк – Львів : Вид-цтво Нац. унів-ту „Львівська політехніка”, 2005. – 714с.
39. Загорский В. С. Оценка структурных сдвигов налоговой системы Украины. / В. С. Загорский // Налогообложение : проблемы науки и практики : монография / Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины; Харьковский национальный экономический ун-т. – Х. : ИД „ИНЖЭК”, 2006. – С. 28-42.
40. Загорський В. Податки для конкурентоспроможної економіки. / В. Загорський // Дзеркало тижня. – 2006. – № 17 (596) Субота, 29 квітня – 12 травня.
41. Затонацька Т. Г. Підходи до аналізу фіскальної політики України (1998-2004 роки) / Т. Г. Затонацька, А. В. Савицький // Фінанси України. – 2006. – №2. – С. 91-100.
42. Зінченко М. А. Фінансові потоки місцевих бюджетів України: теорія та практика управління: монографія ; Одес. нац. екон. ун-т. - Одеса : Кримполіграфпапір, 2016. 258 с.
43. Иванов Ю. Б. Налогообложение доходов физических лиц : проблемы реформирования регулирующих механизмов социального характера. / Ю. Б. Иванов // Налогообложение: проблемы науки и практики : монография / Научно-исследовательский центр индустриальных проблем развития НАН Украины; Харьковский национальный экономический ун-т. – Х. : ИД „ИНЖЭК”, 2006. – С. 157-175.

- 44.Іванов С. Основні принципи та напрями вдосконалення податкової системи України: методологічний аспект. / С. Іванов, А. Ковальчук // Банківська справа. – 2006. – №4. – С. 46-55.
- 45.Іванов Ю. Б. Оцінка рівня розвитку оподаткування та його взаємозв'язок з рівнем соціально-економічного розвитку регіону. / Ю. Б. Іванов, О. М. Тищенко, К. В. Давискиба // Фінанси України. – 2005. – №12. – с. 6-17.
- 46.Інституційна трансформація фінансово-економічної системи України в умовах глобалізації: Сіденко В. Р., Скрипниченко В. Р., Пономаренко В. С., Чугунов І. Я. та ін.; за ред. В.Р.Сіденка. Київ: Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2017. 648 с.
- 47.Квасовський О. Р. Проблеми наукової систематизації принципів оптимального оподаткування / О. Р. Квасовський // Фінанси України. – 2006. – № 2. – С. 101-112.
- 48.Кігель В. Регресивна система оподаткування насправді прогресивна. / В. Кігель – Віче. – 2006. – №7-8. – С. 51.
- 49.Кізима А. Я. Податковий менеджмент : навч.–метод. посібник. – А.Я. Кізима – Тернопіль : Астон, 2002. – 166с.
- 50.Кокурин Д. И. Инновационная деятельность. / Д. И. Кокурин – М. : Экзамен, 2001. – 576 с.
- 51.Коляда Т. А. Особливості фіскальної ефективності оподаткування доходів фізичних осіб в умовах інтеграції. / Т. А. Коляда, І. Є. Чуркіна // Фінанси України. – 2008. – №6. – С. 70-76.
- 52.[Коляда Т. А.](#) Формування бюджетної стратегії України: теорія, методологія, практика : монографія ; Нац. ун-т держ. податк. служби України. Ірпінь : Ун-т ДФС України, 2016. 395 с.
- 53.Корнус В. Г. Удосконалення прибуткового оподаткування громадян в Україні. / В. Г. Корнус // Фінанси України. – 2005. – №10. – с. 19-27.

- 54.Крисоватий А. І. Податкова політика України : концептуальні засади теорії та практики : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : 08.04.01 / КНЕУ / А. І. Крисоватий. – К., 2006. – 20 с.
- 55.Крисоватий А. Моніторинг реалізації податкової політики України. / А. Крисоватий // Вісник ТДЕУ. – 2006. - №1. – С. 25-31.
- 56.Кульчицька Н. Є.Фіскальна політика України на регіональному рівні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.04.01 / Н. Є. Кульчицька; Терноп. акад. нар. госп-ва. – Т., 2004. – 20 с.
- 57.Ланг Й. Проект кодекса налоговых законов для государств Центральной и Восточной Европы [пер. с нем.] / Й. Ланг – Бони : Федеральное министерство финансов, 1993. – 464 с.
- 58.Ларионова Н. Пуля – дура, налог – молодец. / Н. Ларионова // Налоговый курьер. – 2008. – №2. – С. 10-12.
- 59.Луніна І. О. Шляхи мінімізації впливу фінансової кризи на бюджет України. / І. О. Луніна, В. В. Баліцька, О. В. Короткевич, Н. Б. Фролова // Фінанси України. – 2008. – №12. – С. 22-32.
- 60.Лютій І. Концепція реформування податкової системи України та конкурентоспроможність національної економіки / І. Лютій, В. Тропіна // Економіка України. – 2007. – №8. – С. 19-27.
- 61.Макконнелл К. Р. Економікс. / К. Р. Макконнелл, С. Л. Брю – М., 1992. – Т.1. – 486 с.
- 62.Макогон В. Д. Бюджетна політика в умовах посилення євроінтеграційних процесів. *Бізнес-Інформ*. 2017. № 11. С. 323–327
- 63.Макогон В. Д. Бюджетна стратегія інвестиційно-інноваційної моделі розвитку економіки. *Бізнес-Інформ*. 2017. № 9. С. 58–62.
- 64.Макогон В. Д. Бюджетна стратегія соціально-економічного розвитку країни. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2017. № 1(90). С.74–82.

- 65.Макогон В. Д. Бюджетне прогнозування як інструмент державного регулювання економічних процесів. *Бізнес-Інформ*. 2017. № 10. – С. 314–318.
- 66.Максимова Н. О. Оподаткування підприємств : [навч. посібн]. / Н. О. Максимова – Суми : Довкілля, 2006. – 332 с.
- 67.Малишків О. Облік податку на прибуток : бухгалтерський чи податковий? / О. Малишків // Бухгалтерський облік і аудит. – 2008. – №3. – С. 43-47.
- 68.Мельник В. М. Вплив бюджетно-податкового регулювання на розвиток промислового виробництва в Україні. / В. М. Мельник, Г. С. Мельничук // Фінанси України. – 2008. – №12. – С. 44-52.
- 69.Мельник В. М. Обмежувальна та стимулювальна роль податків. / В. М. Мельник // Фінанси України. – 2006. – №1. – с. 31-37.
- 70.Мельник В. М. Управління податкоспроможністю суб'єктів господарювання: [навч. посіб]. / В. М. Мельник / Держ. податкова адмін. України; Академія держ. податкової служби України. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2001. – 116 с.
- 71.Мельник В. М. Фіскальна ефективність податку з доходів фізичних осіб в Україні : можливості зростання / В. М. Мельник // Фінанси України. – 2007. – №12. – С. 38-48.
- 72.Мельник П. В. Розвиток податкової системи в перехідній економіці : [монографія]. / П. В. Мельник. – Ірпінь, Академія державної податкової служби України, 2001. – 362 с.
- 73.Методологія управління бюджетними програмами : С. Д. Бушуєв та ін. ; за ред. С. Д. Бушуєва, С. В. Цюцюри ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. Київ : КНУБА, 2016. 195 с.
- 74.Міжнародний досвід сереньострокового бюджетного планування: уроки для України [Текст] / Financial and econ. analysis office in the VRU (FEAO) ; [підгот. М. Стадник ; за заг. ред. В. М. Мазярчука]. [Київ] : Лопатіна О. О. [вид.], трав. 2017. 31 с.

75. Міжнародний досвід формування основних напрямів бюджетної політики [Текст] / Financial and econ. analysis office in the VRU (FEAO) ; [підгот.: Д. Серебрянська, М. Стадник ; за заг. ред. В. М. Мазярчука]. [Київ] : Лопатіна О. О. [вид.], трав. 2017. 27 с.
76. Накай А. Реформування податку з доходів фізичних осіб у контексті вимог сталого розвитку. / А. Накай. // Науковий вісник Національної академії ДПС України. – 2004. – №3 (25). – с. 78-83.
77. Налогообложение : теории, проблемы, решения / В. П. Вишневский, А. С. Веткин, Е. Н. Вишневская и др.; под общ. ред. В. П. Вишневого. – Донецк : ДонНТУ, ИЭП НАН Украины, 2006. – 504 с.
78. Онишко С. В. Сучасний стан і проблеми формування податкової політики в Україні. / С. В. Онишко, С. В. Онишко // тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції [„Фінансові ринки та інститути”], (м. Харків, 7-8 грудня 2007 р.) / Харківський національний економічний університет. – Т.2. – Харків : „ИНЖЕК”, 2007. – С. 94-97.
79. [Онищенко С. В.](#) Бюджетна безпека України: сутність, загрози та шляхи забезпечення. Монографія. Київ : Знання України, 2017. 403 с.
80. Опарин В. М. Проблемы гармонизации налоговой системы Украины. / В. М. Опарин // Налогообложение: проблемы науки и практики : [монография] / Научно-исследовательский центр промышленных проблем развития НАН Украины; Харьковский национальный экономический ун-т. – Х. : ИД „ИНЖЭК”, 2006. – С. 62-89.
81. Опарин В. М. Фінанси (Загальна теорія) : навчальний посібник. / В. М. Опарин. – К. : КНЕУ, 2001. – 240с.
82. Оподаткування в Україні [Текст] : навч.посібник/ Н. М. Деєва, Н. І. Редіна, Т. О. Дулік ; ред. : Н. І. Редіна. -К.: ЦУЛ, 2010. -544 с.
83. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua
84. Офіційний сайт Державної податкової служби України [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.sta.gov.ua

85. Паєнтко Т. В. Гармонізація прибуткового оподаткування. / Т. В. Паєнтко // Фінанси України. – 2005. – №3. – С. 37-43.
86. Паєнтко Т. В. Прибуткове оподаткування та напрями його оптимізації в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.04.01 / Т. В. Паєнтко; Нац. акад. держ. податк. служби України. – Ірпінь, 2006. – 19 с.
87. Пантелєєв В. П. Бюджетна система : Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 377 с.
88. Парнюк В. Пряме оподаткування витрат фізичних осіб на споживання / В. Парнюк // Економіка України : науковий журнал / Мін. економіки України; Мін. фінансів України та НАНУ. – Київ, 2009. – № 9 (574). – С. 28-39.
89. Пасічник Ю. В. Бюджетний потенціал місцевого економічного розвитку. / Ю. В. Пасічник / Фінансова система України. Збірник наукових праць. – Острог : Видавництво НаУ „Острозька академія”, 2006. – Вип..8. – Ч.1. – С. 237-244.
90. Печуляк В. Оподаткування фізичних осіб в Україні в контексті сучасної податкової політики. / В. Печуляк. // Науковий вісник Національної академії ДПС України. – 2003. – №4 (22). – с. 70-77.
91. Податки : [учбовий посібник] / В. В. Буряковський та ін. – Дніпропетровськ : Пороги, 1998. – 642с.
92. Податкова політика України : навч. посіб. / П.В. Мельник, З.С. Варналій, Л.Л. Тарангул [та ін.] ; за ред. П.В. Мельника. – К.: Знання України, 2011. – 505 с.
93. Податкова система України : [підручник] / В. М. Федосов, В. М. Опарін, Г. О. П'ятаченко та ін.; за ред. В. М. Федосова. – К. : Либідь, 1994. – 464 с.
94. Податкова система: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / [Лютий І.О., Демиденко Л.М., Романюк М.В, Субботович Ю.Л., Тропіна В.Б.]; За ред. І.О.Лютого. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 456 с.

95. Податкове регулювання доходів фізичних осіб. / С. В. Каламбет, В. В. Буряковський, О. О. Кухарєва. – Д. : Наука і освіта, 2005. – 130с.
96. Податкове регулювання підприємницької діяльності / П. А. Лайко., Р. П. Жарко. – К. : ННЦ „Інститут аграрної економіки”, 2007. – 254с.
97. Податковий кодекс України. – К.: ДП “ІВЦ ДПА України”, 2010. – 336 с.
98. Потенціал України та його реалізація. Спільний аналітичний звіт Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України та Національного банку України. – Київ, 2008. – 109с.
100. Про Державний бюджет України на 2008 рік та про внесення змін до деяких законодавчих актів України [Електронний ресурс] : закон України [прийнято Верховною Радою України 28 грудня 2007 р. № 107-VI]. – Режим доступу : www.liga.net.
99. Про податок з доходів фізичних осіб : закон України [прийнято Верховною Радою України 22 травня 2003 р. №889-IV]. // Все про бухгалтерський облік. – 2003. – 397. – С. 4–18.
100. Ревун В. І. Про реформування й модернізацію податкової системи. / В. І. Ревун. // Фінанси України. – 2006. – №6. – С. 27–34.
101. Римарська Р. Лінійний податок: причини популярності, економічні засади та потенційні обмеження. / Р. Римарська. // Економіст. – 2007. – №12. – С. 56-59.
102. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні : наук. доп. Луніна І. О. та ін. ; за ред. д-ра екон. наук І. О. Луніної ; НАН України, ДУ "Ін-т економіки та прогнозування НАН України". Київ : [б. в.], 2016. 69 с.
103. Скрипник А. В. Сучасні підходи до визначення рівня оподаткування фізичних осіб. / А. В. Скрипник, Г. Г. Гендлер // Наукові записки. Том 44. Економічні науки. – 2005. – С. 21-25.
104. Скрипник А. В. Фактори ризику виконання планових показників бюджету України. / А. В. Скрипник, Т. М. Паянок // Фінанси України. – 2008. – №6. – С.31-44.

105. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / А. Смит. // Вступит. статья и коммент. В.С. Афанасьева. – М. : Соцекгиз, 1962. – 718 с.
106. Современный толковый налоговый словарь / А. В. Началов (сост.); А. Э. Сердюков (ред.). – М. : ООО ИИА „Налог Инфо”, 2006. – 474 с.
107. Соколовська А. Визначення категорії „податкова пільга” та його практичне значення. / А. Соколовська, І. Луніна. // Економіка України. – 2005. – № 9. – с. 21-30.
108. Соколовська А. М. До стратегії реформування податкової системи України: [Електронний ресурс]. / А. М. Соколовська – Режим доступу : www.zn.kiev.ua
109. Соколовська А. М. Методологічні та методичні аспекти визначення податкового навантаження на працю, капітал і споживання. / А. М. Соколовська // Фінанси України. – 2008. – №1. – С. 65-76.
110. Соколовська А. М. Основи теорії податків : [навчальний посібник]. / А. М. Соколовська. – К. : 2010. – 326 с.
111. Соколовська А. М. Податкова політика в Україні у контексті її впливу на розвиток економіки. / А. М. Соколовська // Фінанси України. – 2006. – №9. – С. 65-81.
112. Соколовська А. М. Податкова система держави : теорія і практика становлення. / А. М. Соколовська. – К. : Знання-прес, 2004. – 454 с.
113. [Станкус Т.](#) Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі на рівні місцевих бюджетів : Швейцар.-укр. проект "Підтримка децентралізації в Україні" DESPRO, Swiss resource Centre and consultancies for development Skat. Харків : Фактор, 2017. 126 с.
114. Субботович Ю. Л. Податок з доходів фізичних осіб у формуванні доходної частини місцевих бюджетів / Ю. Л. Субботович // Економіка АПК. – 2009. – № 4. – С.78-83.

115. Тарангул Л. Л. Оподаткування та регіональний розвиток (теорія і практика) [монографія] / Л. Л. Тарангул / Державна податкова адміністрація України; Академія ДПС України. – Ірпінь : Академія ДПС України, 2003. – 286с.
116. Тарангул Л. Л. Удосконалення податкової політики у контексті соціально-економічного розвитку регіонів. / Л. Л. Тарангул. // Фінанси України. – 2004. – №6. – С.8-16.
117. Тарасюк М. В., Малярчук О. В. Сучасний стан реалізації інноваційної політики України та її фінансове забезпечення. *Економіка та держава*. 2017. № 1. С.19–24.
118. Титарчук І. М. Бюджетний менеджмент : Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Компринт, 2016. 331 с.
119. Токарева К. О. Структура бюджету: фінансово-правовий аналіз : монографія ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2017. 183 с.
120. Тропіна В. Б. Особливості сучасної податкової парадигми в умовах соціалізації економічних систем // Вісник ДДФА: Економічні науки. – 2010. - № 2.
121. Тропіна В. Б. Платоспроможність підприємств у контексті податкових реформ в Україні // Науковий вісник ЧДІЕУ. Серія 1, Економіка: збірник наукових праць. – Чернігів: ЧДІЕУ, 2010 — № 03 (007). – С. 169-175.24)'10. – С.140-144.
122. Тропіна В.Б. До питання про публічні фінанси // Фінанси України. – 2009. - № 12. – с. 28-34.
123. Фрадинський О.А. Основи оподаткування [Текст]: навч.посібник/ О. А. Фрадинський. -Львів: Новий світ-2000, 2010. -344 с.
124. Фролова Н. Оподаткування доходів від праці і від капіталу в Україні. / Н. Фролова. // Економіка України. – 2006. – №12. – С. 21–28.

125. Чугунов І. Я. Податок з доходів фізичних осіб у системі фінансово-економічного регулювання. / І. Я. Чугунов І.Я, А. Б. Ігнатенко. // Фінанси України. – 2006. – №4. – С. 3-14.
126. Чугунов І.Я., Козарезенко Л.В. Державне фінансове регулювання розвитку людського потенціалу. *Вісник КНТЕУ*. 2017. № 3. С. 116–132.
127. Шевчук І. В. Механізм оподаткування доходів фізичних осіб в ринкових умовах : дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.00.08 / І. В. Шевчук; Національний аграрний університет. – К., 2008. – 182 с.
128. Юшко С.В. Спрощена система оподаткування для фізичних осіб – підприємців: історія й перспективи застосування / С.В. Юшко // Фінанси України. – 2011. – № 4. – С. 38–46.
129. Яроцька Т. Р. Податкова база при оподаткуванні доходів фізичних осіб в Україні. / Т. Р. Яроцька. // Фінанси України. – 2005. – №10. – с. 28-33.
130. Mcgee W. R. he Philosophy of Taxation and Public Finance / W. R. Mcgee. – Springer Verlag, 2003. 394 p.
131. Muzellec R. Finances Publiques / R. Muzellec ; Sirey, Coll. Intégral Concours. 14ème éd. 2006. 714 p.
132. Tanzi V., Scmiknecht L. Public Finances and Economic Growth in European Countries. *Fostering Economic Growth in Europe. Conference volume of the 31st Economics Conference of the Oestereichische Nationalbank*. Vienna, 2003. P. 178–196.
133. Terrien G., Reynaud P., Reynaud Y. Finances publiques categories A et B. Edition 2009 cours, entrainement: Foucher, Coll. Concours Fonction publique, 2008. 384 p.
134. Кругман П. Р. The return of Depression Economics : пер. с англ. Москва: Эксмо, 2009. 336 p.

ДОДАТКИ

Додаток А

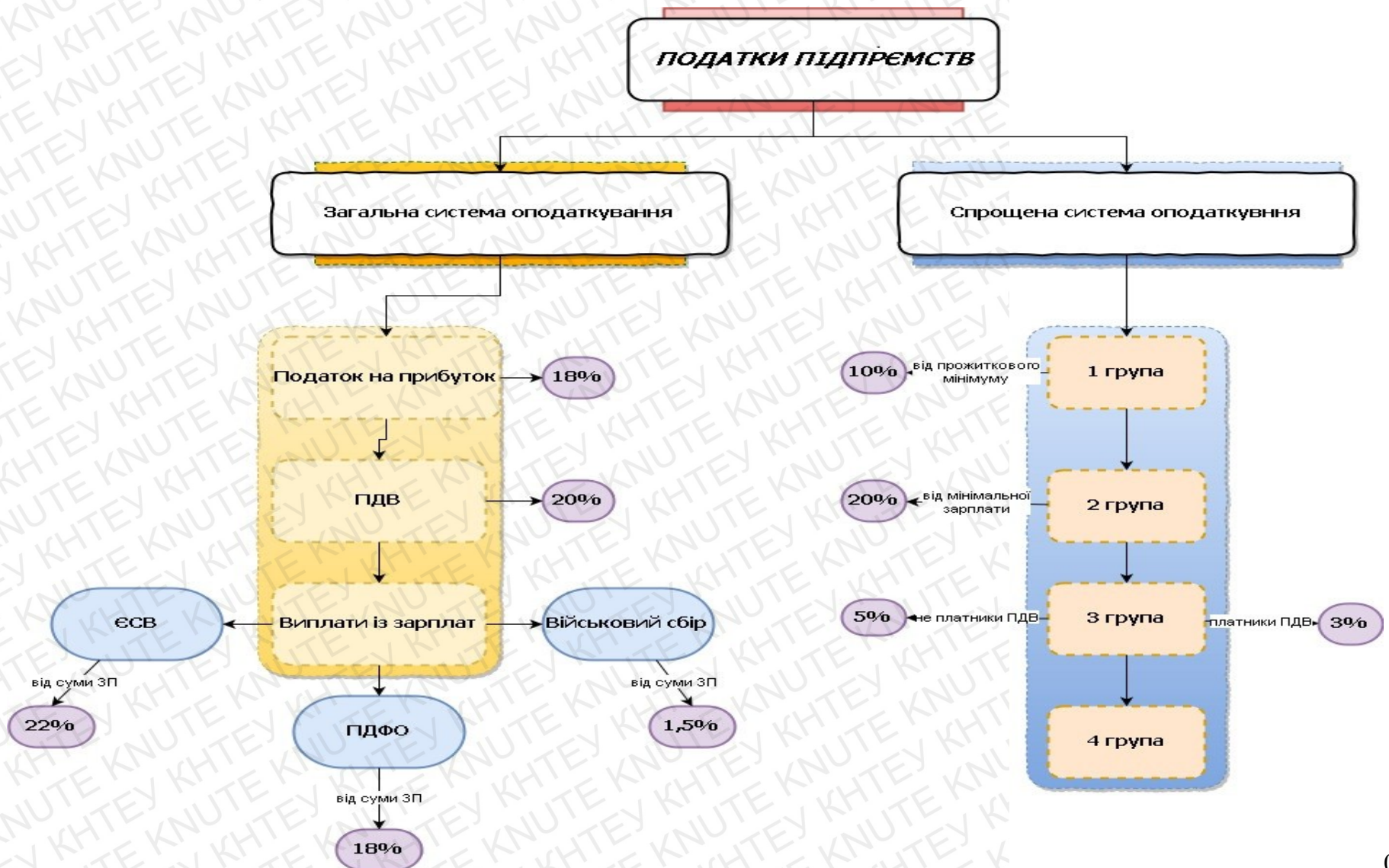
Таблиця А.1.

Відмінності податкового адміністрування у державах світу і в Україні

Напрямок	Міжнародна практика	Практика України
Забезпечення платникам податків зручних умов для виконання їхніх обов'язків щодо розрахунку, декларування та сплати податків і зборів	Максимальне спрощення форми податкової декларації, де зазначаються лише показники, що мають значення для визначення суми податку, який підлягає сплаті (середньостатистична європейська податкова декларація для фізичних осіб включає 4-10 рядків, для корпорацій -15-30) Забезпечення прийняття податкової звітності в електронному вигляді, доступу (наприклад, мережі інтернет). Причому декларація вважається неподаною лише тоді, коли вона фактично не подавалася Надання платникам податків актуальної та об'єктивної інформації з питань застосування податкового законодавства Зведення до мінімуму додаткових процедур, які мають виконуватися платниками при виконанні своїх обов'язків	Включення до форми податкової звітності максимальної кількості даних, що дають змогу вести контроль. Як результат, форма декларації передбачає 32 рядки Процес прийняття податкової звітності спрямований на забезпечення зручності адміністратора податків і на сьогодні майже на працює дистанційно через неналежну технічну готовність адміністратора і платника Надання платникам податків актуальної та об'єктивної інформації з питань застосування податкового законодавства (трактування норм податкового законодавства з урахуванням необхідності виконання плану надходжень) Зведення до мінімуму додаткових процедур, які мають виконуватись адміністратором податків
Контроль з боку держави виконання платниками податків своїх обов'язків щодо розрахунку, декларування та сплати податків і зборів	Основний принцип: мінімізація витрат часу на складання податкової звітності та її подання до контролюючих органів Зведення до мінімуму переліку документів, що мають подаватися платником податків при реєстрації Надання контролюючим органам повноважень зі збирання повної інформації щодо діяльності платника Налагодження на належному рівні інформаційного обміну між органами державної влади: інформація, подана платником до одного органу державної влади, не повинна подаватися ним повторно іншому органу державної влади. Питання отримання такої інформації вирішується за рахунок інформаційного обміну між органами	Основний принцип: забезпечення адміністратору можливості виконати план надходжень до державного бюджету Перелік документів при реєстрації платника податків має бути достатнім для здійснення контролю Надання контролюючим органам повноважень зі збирання повної інформації щодо діяльності платника На сьогодні обмін інформацією між органами державної влади є обмеженим, що посилює адміністративне навантаження на платника

	державної влади Надання контролюючим органам повної інформації щодо стану виконання платниками податків їхніх обов'язків із розрахунку, декларування і сплати податків	Надання контролюючим органам повної інформації щодо стану виконання платниками податків їхніх обов'язків із розрахунку, декларування і сплати податків
Забезпечення захисту законних прав та інтересів платників податків від протиправного втручання з боку органів державної влади	Застосування ризико-орієнтованого підходу при обранні об'єктів перевірок. Для перевірок мають відбиратися платники, щодо яких існує найбільше підстав припускати наявність фактів ухилення від сплати податків. Основний принцип: платники податків, що сумлінно виконують свої обов'язки, мають піддаватися найменшій кількості перевірок та адміністративних процедур. Візити до компаній і перевірки замінено на перехресні перевірки звітів компаній. Урахування законних прав та інтересів платників податків на всіх етапах адміністрування.	Застосування ризико-орієнтованого підходу при обранні об'єктів перевірок передбачено нормативною базою. Основний принцип: платники податків, що сумлінно виконують свої обов'язки, піддаються найбільшій кількості перевірок та адміністративних процедур. Урахування законних прав та інтересів платників податків за умови, що платник готовий їх відстоювати.
Вжиття державою заходів примусу щодо платників податків, які не виконують свої обов'язки	Відшкодування платникам матеріальної шкоди, завданої неправомірними діями органів державної влади. Заходи примусу й покарання, які вживає держава до платників податків, покликані забезпечити дотримання принципу рівності всіх перед законом. Порушення податкового законодавства має негативні наслідки	Відшкодування платникам матеріальної шкоди, завданої неправомірними діями органів державної влади фактично не відбувається, хоча механізм передбачено Податковим кодексом. Порушення податкового законодавства не завжди має негативні наслідки у вигляді відповідальності та примусових заходів

Додаток Б

Спрощена система оподаткування

	1 група	2 група	3 група	3 група
	ФОП, СПД			Юридичні особи
База оподаткування	- Безкоштовно отримане - Виручка від реалізації - Кредиторська заборгованість			
Не включаються в дохід	- ПДВ - Переміщення коштів між філіями - Суми фін. допомоги - Кредити - Кошти цільового призначення - Кошти, що повертаються покупцю			
Ставка	10% прожиткового мінімуму	20% мін.зарплати	3%+ПДВ 5%	3%+ПДВ 5%
Умови	-роздрібна торгівля -побутові послуги -виручка <300 тис.в рік -відсутність працівників	-послуги; -виробництво/продаж товарів -не більше 10 співробітників -виручка не більше 1,5 млн. в рік	-наймані працівники без обмежень -виручка<5млн.грн/рік	-виручка<5млн.грн/рік
Інші обов'язкові податки	ПДФО ЄСВ Військовий збір Екологічний податок Рентні платежі Податок на власність Акцизний податок			
Податки, від яких звільняються	Податок на прибуток ПДВ Податок на землю Рента за спец. використання води			
Відповідальність	+18% до ставки за порушення відповідності критеріям	+18% до ставки за порушення відповідності критеріям	+18% до ставки за порушення відповідності критеріям	ставка у подвійному розмірі

СТРУКТУРА ДОХОДІВ ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ У 2016 – 2017 РОКАХ

Таблиця Ж.1

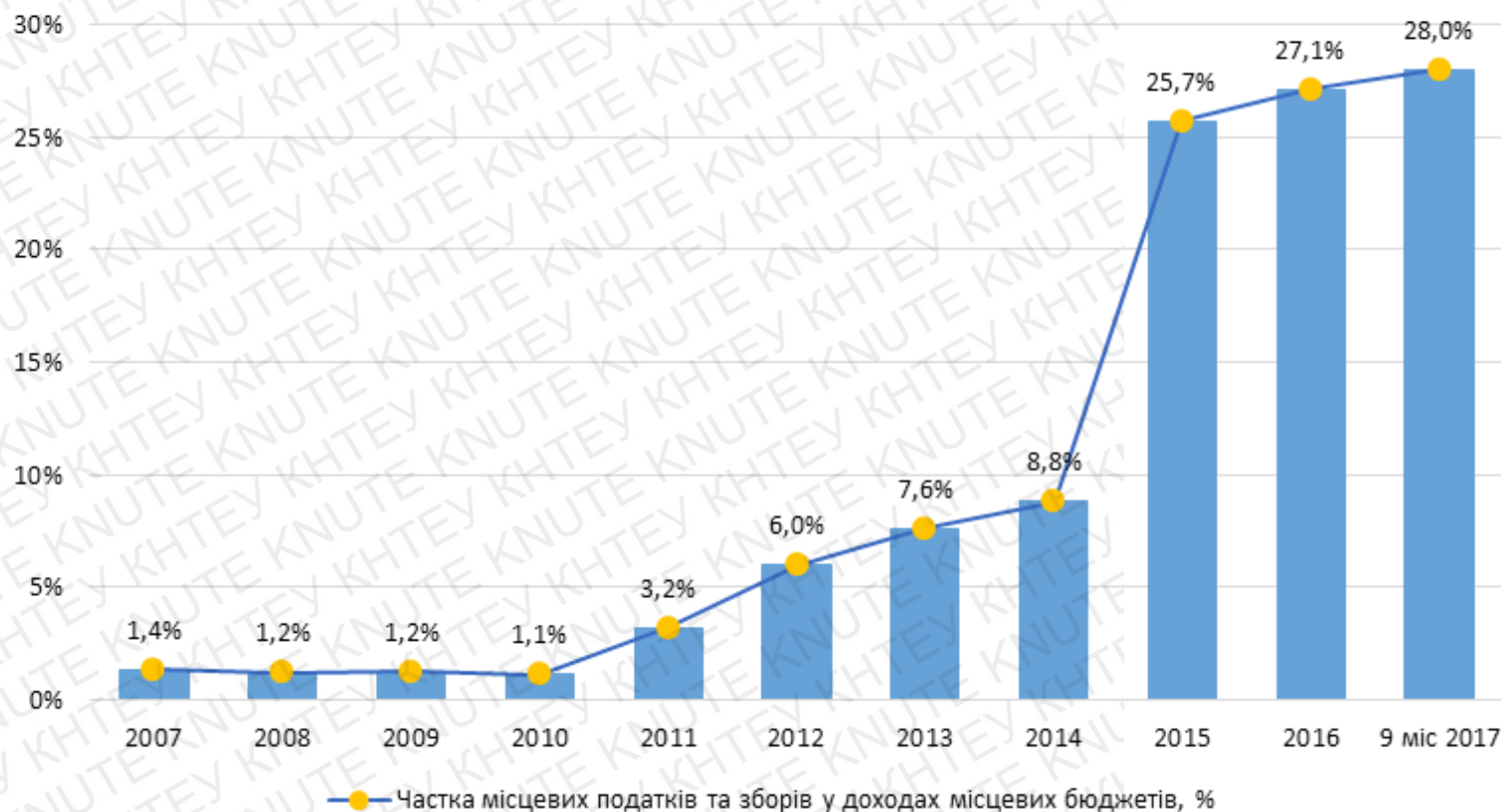
ДИНАМІКА НАДХОДЖЕНЬ ДО ЗВЕДЕНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ У 2011 – 2017* РОКАХ

* - з 2014 року без урахування тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополь

** - без урахування відшкодування ОВДП в сумі 6,9 млрд. грн.

**Динаміка надходжень місцевих податків і зборів
у доходах місцевих бюджетів України
2007-2017 рр., у %**

Додаток И

Таблиця И.1

Структура місцевих податків та зборів за 2015-2016 рр.

